

Učiteljski tovariš

Stanovsko politično glasilo J. U. U. — sekcije za dravsko banovino v Ljubljani

Mesečna priloga »Prosveita«

Uredništvo in uprava: Ljubljana, Frančiškanska ulica 6/1. Kokopisov ne vračamo. Ne frankiranih pism ne sprejemamo. Izhaja vsak četrtek. Naročnina letno 60 Din za inozemstvo 80 Din. Člani sekcije J. U. U. plačajo list s članarino. Oglasi po centu in dogovoru, davek posebe. Pošt. čk. rač. 11.153. Telefon 3112

Kulturna politika

Če se zamislimo v stanje vseh naših prosvetnih zavodov ter v zgodovino njihovega delovanja v zadnjih petnajstih letih, se nam pokaže tudi na tem področju ista žalostna slika, ki je tako značilna za vse to razdobje: povsod kaos, nesmotrnost, nikjer sledu kakšnega načrta, urejujoče volje in organske zaporednosti. Vse je prepuščeno osebnim pobudi, različna stremjenja se križajo, medsebojno paralizirajo in se končno — zagrenjena — malodušno umikajo zopet v nedelavnost in brezbriznost. To je neizbežna posledica vseh del, ki se vodijo brez načrta, brez preudarka in brez občestvenega sodelovanja vseh, ki jim je akcija namenjena.

Posamezniki odstopajo v zatišje, zapuščajo nedokončano delo, naloge pa rasejo v nedogled ter hromijo tudi najtrdnije volje poslednjih optimistov. Vedno jasneje vstaja v nas spoznanje, da se kolektivne naloge ne dajo reševati individualno in da je zaenkrat zatonila doba, ki bi dovoljevala dosedanje metode kulturne politike.

Torej — preusmerjenje duhov kot prva etapa na novi poti ljudske kulture.

To preusmerjenje mora imeti svoje izhodišče v narodnem resničnem življenju in njegovih potrebah. Vsako izbegavanje v karikature, racionalistične spekulacije ali čuvstvene zanose nas samo oddaljuje od pravega spoznanja današnjega dejanskega stanja ter nam onemogoča učinkovit nastop na kate-remko prosvetnem področju.

Mislimo, da smo zelo blizu resnice, če trdimo, da je prepad med ljudstvom in inteligenco danes precej širji, kot je bil pred nekaterimi desetletji, ko je odraslo današnje vodilno razumništvo. In krivde za ta prepad gotovo ne bo ničče pripisoval življenju, ki se razvija po svojih nujnih imanentnih zakonih, marveč onim vodilnim kulturnim politikom, ki črpajo svoje pobude iz idejne zakladnice svojih mladih let. Zopet in zopet se nam kaže stara resnica, da so ideologije, na katerih so bile zgrajene predhodne kulture, največja ovira za pravočasno preusmerjenje duhov v smislu razvijajočega se življenja in temu ustrezajočih sprememb vseh narodnih kulturnih institucij. Vsaka ideološka konstrukcija stremi po ustaljenju, tako rekoč po »ovekovečenju« družabnih oblik in življenjskih tez in teži k miru, ki ga daje človeku zavest, da se je končno le priboril do onega blagodejnega spoznanja, raz katero bo lahko suvereno motril svet in življenje, njuno statičnost in dinamičnost ter jima s tega vzvišene motrišča narekoval svoje zakone: Razumljiva je ta težnja, saj gre pri tem za zavidanja vreden cilj, oblikovati življenje in človekovo usodo iz svoje lastne duhovne avtonomije.

In ta ustvarjajoča življenjska sila naj bi bila izključen atribut človekovega duha in razuma, nosilci te sile pa narodno razumništvo, kateremu bi pripadala tako eo ipso voditeljska vloga v vsem narodnem hotenju. Zares prekrasna perspektiva za stališče inteligence! Škoda velika škoda, da bolega na malem konstrukcijskem pogrešku: ni življenjska, ni aktualna. Življenje se razvija nevdržno po svojih zakonih, izpreminja brezobzirno vse osnove, na katerih slone razne ideologije ter potiska med staro šaro »resnice«, ki so se zdele še pred kratkim edinozveličaven inventar duhovne delavnice narodnega razumništva.

Ta življenjski proces, ki meče človeški razum vedno in vedno med analfabete in ga sili k neprestanemu preusmerjanju in novim začetkom, se menda v človeški zgodovini ni vršil še nikdar s tako vrtoglavo hitrostjo kakor dandanes. Gospodarski razvoj in z njim združen tehnični napredek zadnjega stoletja sta ustvarila ogromno bogastvo in potisnila človeštvo na razvojni lestvi dalje kot tisočletja pred njim. Zaradi svojega notranjega nasprotja, ki obstaja v glavnem v podružabljenju delovnega procesa na eni ter v privatni lastni proizvodnji sredstev na drugi strani, poleg mehanizacije in atomizacije vsega organskega življenja, je moral končati ta razvoj nujno v strahotnih eksplozijah, ki rušijo to ponosno človeško stavbo v njenih najglobljih temeljih in pokopavajo pod razvaline vse suverene ideologije, na katerih se je v prijetni zavesti miru in blagostanja zibal človeški duh. In v tej dobi živimo mi, ki izhajamo iz miselnih sistemov bistveno drugačnih časov in ki nismo še prišli do tega, da bi si v trušču dogodkov mogli ustvariti jasno sliko današnjosti, niti njej ustrezajočo kulturno dejavnost.

Vemo samo eno: da ni dejanski položaj zahteval od ljudi še nikdar tolike duhovne prožnosti kakor današnja doba. Če je v dobi gospodarskega blagostanja pripadal primat duhovni vzgoji ter se je naša kulturno-politična habilitacija vršila tudi v tej smeri, čutimo sedaj iz dneva v dan določene, da se nam nevdržno izmikajo izpod nog prav tisti temelji, ki so nekda omogočali tako pretežno duhovno-kulturno orientacijo. Če se je prejšnja doba lahko privoščila luksusa, da je skrbela v prvi vrsti za dekoracijo svoje kulturne stav-

be, mora iti naša skrb za tem, da mislimo predvsem na temelje naše bodoče kulture. Za tako delo leži pred nami samo ena pot: proč od nesodobnih ideologij proti edinemu

pravemu viru spoznanja, v neposredno bližino k ljudstvu in življenju! Predvsem nam je treba novih spoznanj, ki bodo nujno rodila nove načrte naše kulturne politike. L. G.

Učiteljski dom v Ljubljani

Pri običajni pičli udeležbi združnikov je 9. aprila t. l. polagal račune o svojem delovanju v poslovnem letu 1935. Učiteljski dom v Ljubljani. Občni zbor je vpil načelnik tov. Vrhovec. Za zapisnikarico je imenoval tov. Rugljevo, za overovatelja zapisnika pa tov. Kržišnika in Urbančiča. V imenu zadrugine članice Učit. tiskarne je pozdravil zborovalce tovariš Ferdo Juvanec in želel najboljših uspehov.

Tajniško poročilo

je podala tov. Rugljeva. V začetku svojega poročila je omenila adaptacije, ki so se izvršile v domu, in pa nakup neobhodno potrebne opreme. Za vse to je izdalo načelstvo 290.398 Din 75 p. Ta vsota bi se znižala najmanj za 15%, ako bi mogli plačati vse račune takoj in v gotovini.

Slovesna otvoritev doma

se je izvršila 29. septembra 1935. Otvoritvi so prisostvovali predstavniki oblasti, veliki dobrotniki, zastopnik izvršnega odbora JUU iz Beograda, zastopniki sekcije JUU za dravsko banovino, zastopniki učit. gosp. ustanov, sreskih učit. društev in nekatere druge osebnosti. Slavnostni govor je imel načelnikov namestnik tov. Michler.

Spominski plošči

blagopok. Viteškemu kralju Aleksandru I. Zedinitelju, ki mu je slovensko učiteljstvo posvetilo svoj dom, in Nj. Vel. kralju Petru II. svojemu velikemu dobrotniku ter ostalim velikim dobrotnikom sta bili slovesno odkriti 1. decembra 1935. Odkritje je izvršil načelnik tov. Vrhovec, slavnostni govor pa je imel tov. Engelbert Gangl. To sta dva svetla momenta tega poslovnega leta.

Skrbi in težave

je imelo načelstvo z odplačevanjem računov obrtnikom, ki so prevzeli posamezna dela. Ob nakupu poslopja smo dobili zagotovilo, da nam bodo izplačane naše hranilne vloge. Ker se to ni povsem zgodilo, so nastale težave z odplačevanjem terjatev, ki so znašale ob zaključku leta še vedno okrog 130.000 Din. V silo smo prodali obveznice 7% drž. invest. posojila. Mnogo so nam zalegli darovi, posojilo bratske učit. gospodarske ustanove in posojilo nekaterih sreskih učit. društev.

Samopomoč.

Ker ni mnogo upanja na skorajšnje zboljšanje splošnega gospodarskega položaja, se je zateklo načelstvo k samopomoči. Sklenilo je, da priredi efektivno loterijo v manjšem obsegu. Zadruga »Dom učitelj« je obljubila sodelovanje in pomoč. Z dobro voljo in podporo vsega učiteljstva bo loterija gotovo uspešna. V doglednem času izide težko pričakovana knjiga »Spominski dnevi«. Učiteljstvo že danes opozarjamo nanjo. Sledilo je nato

upravnikovo poročilo,

ki ga je podal tov. Kobal. Predvsem je navedel nekaj statistike o gojencih in ugotovil, da se učitelji-starši prvo leto niso poslužili ugodne prilike, ki jo nudi dom s svojim zavodom po zmerni ceni in dobri oskrbi, v takem številu, kakor je to pričakovalo načelstvo. Dalje je govoril o okusnosti in mnogovrstnosti hrane, o redu in disciplini v zavodu, o pomočkih, ki služijo gojencem za razvedrilo, o učnih uspehih i. dr. Končno je nasvetoval, naj se učilnica premesti v za to določeni prostor dvoriščnega poslopja, sedanji dvečasni učilnici pa spremenita v spalnici. S tem se bo zvišala kapaciteta zavoda in z njo dohodki.

Računski zaključek

kaže, da je bilo vsega prometa 2,365.129 Din 95 p. Imetje pa je bilo nastopno:

Aktivna:

1. Gotovina v blagajni	Din	690'42
2. Poštna hranilnica	"	294'41
3. Naložen denar	"	169.445'70
4. Blago založbe	"	14.960'—
5. Blago internata	"	990'29
6. Inventar	"	84.100'—
7. Nepremičnine	"	1.115.836'—
8. Deleži pri Zvezi in dr.	"	1.937'50
9. Zguba	"	18.484'92
Skupaj	Din	1.406.739'24

Pasiva:

1. Deleži članov	Din	24.240'—
2. Rezervni sklad	"	805.573'58
3. Upniki	"	576.925'66
Skupaj	Din	1.406.739'24

Zguba se je pokazala, ker se je izvršil odpis nepremičnin v znesku 22.772 Din 67 p. Dom obremenjujejo upniki s postavko 576 tistom 925 Din 66 p, ki jo tvorijo posojila in terjatve obrtnikov. Slednje so krite s hranilnimi vlogami in blagom založbe.

Revizijsko poročilo.

Predpisano zakonito revizijo je izvršila Zveza slov. zadrug po svojem revizorju gosp. Koruzi v glavnem dne 27. in 28. dec. 1935. Prečital je poročilo dobesedno načelnik tov. Vrhovec. Zveza ugotavlja, da se naša zadruga dobro razvija in da je dosegla svoj cilj ter ustanovila lastni dom. Splošno gospodarsko stanje zadrug je ugodno, saj izvira približno dve tretjini v pre- in nepremičnine investiranega kapitala iz lastnih sredstev.

Poročilo nadzorstva

je podal njegov predsednik tov. Fran Mercina. Nadzorstvo je konstatiralo, da posluje načelstvo uspešno. Dela v domu so se pravilno oddala in izvršila. Računski zaključek je sestavljen pravilno. Vse njegove postavke se skladajo z onimi v žurnalu. Zato predlaga absolutorij, ki je bil soglasno sprejet.

Sprememba pravil.

Ker utegne doseči dom davčno prostost, je primoran izpustiti iz pravil vse one določbe, ki kažejo na zaslužek. Zato predlaga načelstvo obnemu zboru spremembo § 2. pravil, ki se nanovo glasi:

»Namen zadrug je vzdrževati v Ljubljani lastni zavod, ki naj nudi združnim članom

Poročilo načelstva za občni zbor Učiteljske samopomoči

1. Umrli združniki.

V letu 1935. je koščena starka - smrt kaj pogosto in močno posegla v naše zadrugne vrste. Vlažna jesen in mila zima sta pokopali mnogo tovarišev in tovarišice, ki bi v normalnih razmerah prav lahko preželi zdravi in veseli še precej let. US je zgubila 31 združnika. Ti so: Drol Katinka — Bled, Jeglič Franc — Zasip, Volc Emil — Maribor, Sirc Marija — Mengeš, dr. Rožič Valentin — Ljubljana, Dubrovič Božo — Kastav, Čuček Lina — Mirna peč, dr. Rostohar Franc — Maribor, Luknar Marijana — Ptuj, Canjko Fran — Središče, Vrezec Janko — Ribno, Jerše Alojzija — Ljubljana, Valentič Angela — Fram, Rasteiger Justina — Ljubljana, Jordan Agneza — Ljubljana, Bohinec Ivana — Ljubljana, Lesnika Mihael — Studenci pri Mariboru, Lužar Marija — Ljubljana, Sardoč Josipina — Št. Ilj, Gorazd Katinka — Ljubljana, Mihelič Marija — Sv. Jurij, Pestevšek Karel — Maribor, Potočnik Marijana — Ljubljana, Plhak Marija — Zabja vas, Rainer Jožef — Zg. Polskava, Marinič Rajh Julka — Sv. Urban, Hafner Angela — Smartno, Dekleva Marija — Stožice, dr. Romih Tomaž — Novo mesto, Supan Ignacij — Brežice, Fersch Josipina — Maribor. Slava jim!

Statistika iz zadnjih teh let nam pokaže, da je v letu 1933. umrlo 29 združnikov ali 1'13%, v letu 1934. — 23 združniki ali 0'89%, v letu 1935. — 31 združnik ali 1'2%. To žalostno dejstvo poudarjajo tudi druge organizacije, n. pr. Društvo upokojenega učiteljstva za Slovenijo, ki zaznamuje v letu 1935. pri priložni 400 članih 23 smrtnih slučaje; umrljivost skoro 6%.

Za tekoče kot za vsa prihodnja leta želimo našim združnikom bolj krepkega zdravja.

Če premotrivamo člansko gibanje v letu 1935., se nam pokaže sledeča slika:

1. jan. 1935. je bilo 2567 združnikov, med letom je vstopil 61 združnik, skupaj 2628 združnikov. Odpadli so: 31 združnik je umrl, 3 so izstopili sami, načelstvo je izključilo 5 združnikov; ves odpadek šteje 39 združnikov. Konec leta 1935. je štela US 2589 združnikov, torej 22 združnika prirastka.

2. Zdrušno poslovanje.

V težkih časih, kakor jih preživljamo že nekaj let, se naše vrste niso razredčile, nasprotno: statistika iz leta 1935. nam navaja 22 združnika prirastka. Težka redukcija mesečnih prejemkov iz oktobra 1935. je iztrgala iz naše zadrug samo 2 člana. Vsi ostali so pravilno presodili svoj gmojni položaj in vztrajajo. Znano in dokazano je dejstvo, da je vzajemna — tovariška pomoč najbolj potrebna in dobrodošla takrat, ko sem v stiski, v slabih gmojnih razmerah ali težkih življenjskih prilikah. Tak časi človeka le silijo k še večjemu in tesnejšemu združevanju.

Precejšnje težave nam napravljajo poština za vsakomesečne razpošiljave združničnih polžnic. Vsak mesec oddamo okroglo 2000 pisem. V letu 1935. se nam je grozilo, da jih bomo morali frankirati z znamkami po 150 dinarja. Po raznih intervencijah na pošteno

VSEBINA:

Kulturna politika.

Učiteljski dom v Ljubljani.

Poročilo načelstva za občni zbor Učiteljske samopomoči.

»Razgovori z Masarykom«.

Aprilska sala?

Pred ustanovitvijo kmetijske zbornice.

LISTEK: † Marica Mlekuž.

Splošne vesti. — Osebnе zadeve. — Listi o učiteljstvu, šoli, prosveti in JUU. — Učiteljski pravnik. — Naša gospodarska organizacija. — Mladinska matica. — Učiteljski pevski zbor JUU. — Šolski radio.

— Stanovska organizacija JUU. — Novosti na knjižnem trgu. — Inozemsko šolstvo in učiteljstvo.

popolno oskrbo njih sirot in na ljubljanskih šolah studirajočih otrok brezplačno ali po primerno nizki ceni.

Za izvrševanje gornjega delokroga imenuje načelstvo gospodarski odbor in mu predpiše pravilnik, ki ga odobri občni zbor.

Slučajnosti.

Po pravkar navedenem § 2. je namen za druge vzdrževati lastni zavod, ki se vanj sprejemajo učiteljski otroci. Za izvrševanje delokroga je imenovalo načelstvo gospodarski odbor kot svoj pomožni organ. Sestavilo je pravilnik, ki ga je predložilo obnemu zboru. Pravilnik se je prečital. Občni zbor ga je odobril.

Ker je bil s tem dnevni red izčrpan, se načelnik tov. Vrhovec zahvali vsem udeležencem in zaključi občni zbor.

ravnateljstvu, pri trgovski zbornici in drugod ter po raznih razmišljanjih in nasvetih smo za enkrat še obdržali dosedanje poštino, morali smo pa naše zaznamke za vplačila nekoliko omejiti. Razposlali smo vsem združnikom v zaprtih ovitkih tiskana pojasnila, kako in kje boste v bodoče našli zapisan znesek za tekoče nakazilo.

Vsak mesec približno »Učit. tovariš« v kratkem obvestilu imena umrlih združnikov US in navede znesek za nakazilo. Za vsako četrletje boste pa prejemali tiskano obvestilo z imeni vseh umrlih združnikov in s številkami smrtnih primerov. Pregled umrlih združnikov in nadzorstvo nad našimi terjatvami bo s temi obvestili omogočen prav vsakemu združniku.

Opozorim naj ponovno vse združnike na to, o čemer se je razpravljalo že na več občnih zbiorih. Zdržniki si prihranijo čez leto in dan prav dosti na poštini, če se združijo vsi člani US na eni ali več šolah v skupno nakazovanje z eno položnico. V tem primeru plačajo vsi združniki samo eno poštino, to je Din 1'— zadrugi za tiskovine in poštino, na pošti pa 50 par za vpis. Če šteje skupina 12 članov, odpade za vsakega člana 11 poštino, to je Din 16'50 na leto. US ima že par sto takih skupnih nakazil. Pri tem je treba določiti enega izmed združnikov, ki kot poverjenik prejema položnice, pobere članski prispevek in ga nakaže US. Poverjenik sporoči zadrugi upravi imena vseh združnikov, za katere bo nakazoval skupaj, uprava si to zabeleži in konec je vseh težav.

US ima nekaj združnikov, ki parkrat v letu nakažejo večje zneske — za 10 ali več smrtnih primerov vnaprej. Ti ne dobe nove položnice toliko časa, dokler krije njih nakazilo tekoče smrtno primere. Takih članov je par ducatov. Prihranek na poštini je prav lep. Kdor more, naj se jim pridruži!

Gospodarski svet pri JUU sekcija za dravsko banovino je v svoji septembrski seji vzpostavil stalno tajništvo, ki je bilo poverjeno z izvedbo »gospodarskega dne« v širšem in podrobnem smislu. Ponekod referata »gospodarski dan« niso pravilno razumeli in ga niso obravnavali pravilno. Vsako učiteljsko zborovanje, sestanek ali slična prigoda mora imeti svoj gospodarski razgovor, nabiranje članov za gospodarske ustanove, kritiko za izboljšanje, nasvete itd. Te in še druge pereče zadeve iz našega stanovskega gospodarstva obravnava stalno tajništvo, razpošilja informativne okrožnice o posameznih stanovsko-gospodarskih ustanovah, zbira podatke, člane, obvešča zainteresirane ustanove o novih pridobitvah itd. Gotovo bo to novo poslovanje koristilo prav dosti vsem našim stanovsko-gospodarskim ustanovam.

Na našo prošnjo je okrožni urad za zavarovanje delavcev (OUZD) v Ljubljani s svojim odlokom od 11. VI. 1935., št. 4344/12-1926, priznal vsem združnikom US, ki se zdravijo v fizikalnih zdraviliščih v Ljubljani ali v Mariboru 20% popust na normalne cene. Zdržnik, ki bi se hotel poslužiti tega zdravljenja in popusta, naj zahteva od US izkaznico (posebna tiskovina) in pošlje za poštino in tiskovino v znamkah Din 2'—, S to, od združ-

ne uprave izdano izkaznico, mu bo blagajna OUZD priznala 20% popust.

Zadružnik Ivan Kocijančič je napisal za »Narodno Prosveto«, št. 38, iz leta 1935, obširno razpravo »Organiziranje učiteljske samopomoči po banovinskih sekcijah«. V tej poudarja velik pomen stanovsko-gospodarskih ustanov, navaja visoke gmotne podpore, ki so jih člani deležni in utemeljuje svoja izvajanja s statističnim gradivom in opisom naše US. V drugem delu te razprave priporoča vsem banovinskim sekcijam, da si vsaka od teh ustanov za svoje področje učiteljske samopomoči. S primernimi nasveti in na navedbo vseh potrebnih tiskovin kakor jih rabi US v Ljubljani, je razprava zaključena. Z zadovoljstvom moram ugotoviti, da je državna skupščina v poletju l. 1935. v Sarajevu sprejela to razpravo kot bazo za ustanavljanje novih učiteljskih samopomoči. Kolikor mi je znano, so te ustanovili v savski in vrbaški banovini ter v Beogradu.

US je darovala za spomenik kralja Aleksandra I., ki naj bi stal v Ljubljani, znesek Din 1000.—, Učiteljskemu domu v Ljubljani pa Din 5000.—. Tovariš Josip Kobal je v poletju leta 1935. prevzel upravo Učiteljskega doma v Ljubljani. Skoro 4 leta je prav pridno in vestno vršil svoje posle v zadružni upravi. Prijetna dolžnost mi je, da mu tu še enkrat izrečem za ves njegov trud in uspešno delo našo najlepšo zahvalo. Njegov naslednik v zadružni upravi je tovariš Jakob Novak z Barja.

Zadružno načelstvo je imelo 10 sej, 1 sejo skupno z nadzorstvom, vršil se je 1 sestanek za preosnovo US in 1 občni zbor. V dnevih 7., 11. in 12. decembra 1935. je Zveza slovn. žadruv v Ljubljani po svojem revizorju izvršila zakonito revizijo. Poročilo o tej reviziji bo prečitano na občnem zboru.

3. Podporni sklad.

O tem skladu vam morem podati zelo razveseljivo poročilo. Kakor veste je bil podporni sklad ustanovljen na občnem zboru dne 14. maja 1933. v Ljubljani. Poslovati je pričel s 1. julijem 1934.

Tako v letu 1934. za dobo 6 mesecev je razdelilo načelstvo 92 proslilcem Din 188 tisoč 457 — podpor — brezobrestnih posojil. V letu 1935. je bilo 84 proslilcem izdanih novih podpor za Din 167.470'25. Skupno v 18 mesecih 176 proslilcem znesek Din 355.927'25. Imovina podpornega sklada je znašala konec leta 1934. Din 151.732'—, konec leta 1935. pa Din 155.933'75. Obratna glavnica se je v 18 mesecih skoro 2½ krat obrnila, kar je najboljši dokaz, da sta se zadružno načelstvo kot naša uprava ravnila točno po pravilniku.

Konec leta 1934. je bilo pri zadružnikih za Din 137.278'75, konec leta 1935. za Din 136 tisoč 841 — brezobrestnih posojil. Če primerjamo ta dva zneska za imovino podpornega sklada, vidimo, da je ostala v blagajni konec vsakega leta predpisana ena desetina: Din 14 tisoč 453'25, oziroma Din 19.092'75; v zadnjem znesku je vstet prirastek za podporni sklad v letu 1935. Din 4.201'75. Prirastek je nastal iz sledečih postavk: 61 novi član je prispeval po Din 60'—, skupaj Din 3660'—, povrnjeni stroški od prejemnikov podpor Din 1360'— in razno Din 248'—, skupaj Din 5268'—; od tega odračunamo stvarne izdatke za položnice in razne tiskovine Din 691'25 in za nastale stroške pri podeljevanju in računanju podpor Din 375'—, skupaj Din 1066'25; razlika med obema vsotama nam pokaže čisti prirastek Din 4201'75.

Vse prošnje za podpore je v vrstnem redu — kakor so bile vložene — reševalo zadružno načelstvo na 10 sejah. Vsi sklepi so bili soglasni. V letu 1935. je podelilo načelstvo podpore za sledeče vzroke:

prošnjikom	
za bolezen članov ali v družini	53
za razne nesreče, soc. potrebe	16
članom ob premestitvi	4
za poravnava dolga ali popravilo hiše	4
članom ob upokojitvi (prestanek mesečne plače)	3
za opremo ob poroki	3
članu invalidu za nabavo protize	1
Skupaj	84

Z zadovoljstvom morem ugotoviti, da je načelstvo presodilo vsako predloženo prošnjo vestno in je po najboljšem preudarku prisodilo prosilec primeren znesek. Upoštevalo je mnenja naših zaupnikov po srežih, ni pa se oziralo na osebna priporočila in prošnje. Kakor je navedel prosilec v prošnji, res pravo socialno potrebo, ga načelstvo gotovo ni prezrlo, če je le blagajna zmogla kaj okroglega. Polnih zaprosenih zneskov v vseh primerih pa načelstvo ni moglo dovoljevati, ker bi moral sicer imeti podporni sklad vsaj desetkrat toliko imovine kot je ima danes.

Zadružno načelstvo je še na drug način poudarilo socialen pomen podpornega sklada. Oglašali so se — ponajveč pred velikimi počitnicami — razni prosilci za nova posojila, ko še prejšnjih niso docela poravnali, ali pa so nakazali pravkar zadnji obrok. Ti so smatrali podporni sklad za posojilnico. Zadružno načelstvo je na seji v avgusta 1935. sklenilo, da se prosilcu, ki je že prejel eno podporo, ne dovoli za eno vračevalno dobo nove podpore. Upoštevati moramo to, da je uživalo dobrine podpornega sklada do zdaj še le ena štirinajstina članov in da bo treba — če smo vsi zadružniki enakopravni — zadovoljiti še ostalih trinajst štirinajst, preden pridejo ti zopet na vrsto. Izvzete so seveda težke socialne potrebe.

Vračanje podpor v mesečnih obrokih je zadovoljivo. Zadnja redukcija uradniških plač je prisilila več prejemnikov podpor, da so prosili za znižanje že prej določenih mesečnih obrokov. Bolezni, preselitve ali kake nesreče so zaustavile mnogokater obrok. Za-

družna uprava je zaznala za nekaj neopravičenih primerov, katere je skušala po svojih močeh in razpoložljivih sredstvih spraviti v pravi tir. Za te zadnje bo uprava predložila občnemu zboru še posebne predloge, kar nam svetuje poročilo zadružnega revizorja Zveze slovenskih žadruv.

K sklepu naj še omenim, da je občni zbor v Celju l. 1935. sklenil, da se plača za prvo poštnino in za tiskovine, ki so potrebne za prošnjo, znesek Din 10'— v znakmah. Zadružniki naj se ravna po tem! Notranje poslovanje v podpornem skladu, ki se vodi ločeno od zadružnih zadev US, je o priliki revizije pregledal revizor od Zveze slov. žadruv, ob pregledu letnega zaključka za l. 1935. pa zadružno nadzorstvo, ki vam lahko sporoči svoje mnenje. Lanski občni zbor v Celju je izrazil svoje popolno zaupanje zadružnemu načelstvu.

4. Starostni podporni sklad.

Dobrin podpornega sklada se morejo posluževati le oni zadružniki, ki so po boleznih, nesrečah ali socialnih potrebah zašli v težke gmotne nepravilike, so prosili US za pomoč in jim je načelstvo denarno podporo priznalo. Starostni podporni sklad je pa namenjen vsem članom, ne da bi prosili za to. Načelstvo oprošča plačevanja vseh zadružnih dajatev najstarejšim zadružnikom — računano po članski pripadnosti v US — po vrstnem redu vpisa v zadružno knjižico. Za načelstvo je važen samo znesek vsakoletnih obresti od imovine starostnega podpornega sklada. Do sedaj se je upoštevalo 10 zadružnikov — 1 je umrl. Ko bodo obresti narasle na višji znesek, bo imela US več oproščencev po § 13. odstavek 3.

Starostni podporni sklad je pričel svoje plodonosno delo l. VII. 1935. s podarjeno hranilno vlogo v znesku Din 32.070'—. V tem skladu se bodo zbiral vsi odbitki na izplačanih posmrtninah vseh onih zadružnikov, ki so nad 25 let stari po l. VII. 1933. vstopili v US. Ti odbitki — od 12% do 24% — so utemeljeni po § 13. odst. 1. in 2. kot drugi način za sprejem novih zadružnikov.

Imovina starostnega podpornega sklada je znašala l. VII. 1935. Din 32.070'—. Če pristojimo k temu obrestni za leto 1935. v znesku Din 1230'—, dobimo Din 33.300'—. Članske dajatve za 9 (oziroma 10) oproščencev v letu 1935. so znašale za 6 mesecev (od l. VII. do 31. XII. 1935.) Din 890'—. Po dvigu tega zneska je ob koncu leta 1935. čista imovina starostnega podpornega sklada Din 32.410'—.

Po § 13. odst. 3. so oproščeni vseh dajatev sledeči zadružniki: Dimnik Josipina — Ljubljana, Levstik Miloš — Celje, Petriček Anton — Zalec, Rošker Franc — Maribor, Gregorin Ivanka — Vič, Vodenik Šimen — Kranj, Wesiak (Bezjak) Jožef — Ptuj, Koderman Janko — Maribor in Črno Jernej — Jarenina. Med letom (5. IX. 1935.) je umrl Lesnika Mihael iz Studence pri Mariboru.

5. Preosnova US.

V vsaki organizaciji se od časa do časa pojavijo nove ideje, novi načrti, skuša se uveljaviti razne pridobitve od drugih v domačem krogu. Če dobre nove ideje, novi načrti po preudarnih članih pravo obliko, morejo prav dosti koristiti vsemu članstvu. Vse naše življenje je »vrtanje, prelivajoče se življenje, prerivanje, prenavljanje«, nikjer miru, nikdar konca. Kar je bilo včeraj izvršno, je danes komaj še dobro, jutri ne bo veljalo pa prav nič. Vsaka pravila in naj so še tako vzorna, postanejo čez čas okorna, zastarela, neuporabna.

US je živ dokaz za to! Kolikokrat smo že spremenili to ali ono, kaj dodali ali zboljšali! Čez čas smo spoznali in dokazali, da so bile dobre premišljene spremembe pravil za res potrebne in koristne.

V letu 1935. je na občnem zboru v Celju predložil zadružnik Anton Volavšek iz Teharja pri Celju nove predloge za preosnovo US. Glavni namen teh predlogov je, da bi US svoje poslovanje razširila še na podeljevanje nplačil (akontacij) na posmrtnine, ki naj bi jih dobivali živeči zadružniki sami. Dobra ideja je našla odobravanje pri zborovalcih. Izvolili so 3 članski odbor (Anton Volavšek, Fran Voglar in Ivan Kocijančič), ki naj pregleda predložene predloge, jih preizkusi, sestavi zanje dejansko podlago za izvršitev in predloži prihodnjemu občnemu zboru primerne predloge.

Zadružna uprava je pozivala v »Učit. tovariš« in na posebnem letaku vse zadružnike, da naj z nasveti in načrti sodelujejo pri nameravani preosnovi US. Prejela je kakih 40 pismenih sporočil, kjer vsi odobravaljo misel izplačevanja enega dela posmrtnine v življenju, nobeden od teh pa ni povedal, kje naj US vzame v to potreben denar. Več zadružnikov je že kar zahtevalo izplačilo ene polovice posmrtnine.

Prej imenovani člani odseka za preosnovo US so se sešli 22. novembra 1935. v Celju. Po temeljitnem predstavljenju vsega gradiva so določili na sestanku denarno podlago za začetek, našli denarne vire za nadaljnje poslovanje, sestavili temeljne točke za potreben pravilnik in vse skupaj v tej obliki predložili občnemu zboru v pretres in odobritev.

Že na sestanku smo se zedinili za to, da predložimo vse gradivo z našimi predlogi še prej Zvezi slovenskih žadruv v Ljubljani, ki naj vso zadevo premotri s strokovnega in pravnega stališča ter nam nepristransko pove svoje mnenje. Zveza je našla na vsem več resnih pomislekov in nam svetovala, naj s to preosnovo počakamo do sprejetja novega zadružnega zakona, ki ga ima narodno predstavništvo že v razpravi.

Po daljšem in resnem razmišljanju se je temu mnenju pridružil zadružno načelstvo, nadzorstvo in odsek za preosnovo sam. Občnemu zboru se bo predlagalo, da se preosnova US odloži na poznejši čas.

Znana solidna trdka

A. ŽLENDER

Ljubljana, Mestni trg 22

naznanja cenjenim damam in gospodom, da je dospela ogromna količina krasnega volnenega blaga za damske plašče, kostume in obleke. Za gospode pa najfinejši kamgarn, blago za površnike in športne obleke

Brezobvezen ogled!

Najsolidnejši nakup!

Moja dolžnost je, da se tovarišema Volavšku in Voglarju kar najlepše zahvalim za vse veliko delo, ki jima je bilo naloženo. Zlasti velja to za tovariša Volavška — idejnega očeta teh predlogov, ki je žrtvoval marsikako uro svojega dragocenega prostega časa, da je svoje predloge zasnoval, sestavil in tako lepo utemeljil. Želim le, da bi se vsak zadružnik kdaj pa kdaj zamislil v naše zadružne razmere, jih temeljito premislil, primerjal s sličnimi drugimi ustanovami, vse svoje izsledke in sklepe pa sporočil zadružni upravi. Vsi zadružniki smo ena družina, vsi smo enakopravni, vsi bomo deležni dobrin, ki si jih bomo sami priborili in pridobili.

6. Agitacije in zahvale.

V letu 1935. smo skušali na več načinov razširiti naš zadružni krog, poživiti naše vrste in poglobiti smisel za zadružno delo v US. Na učiteljskih zborovanjih so v zimi leta 1934/35 in vse leto 1935. pretresovali A. Hrenov referat »Gospodarski dan«, Osnovni in preuredili so se gospodarski odseki po srežih. Na teh je zdaj, kako bo v bodoče urejeno in kako bo uspevalo naše stanovsko gospodarstvo.

Po stalnem tajniku gospodarskega sveta JUJ — sekcija za dravsko banovino je razposlala US primerno predavanje, kjer je v 12 točkah povedano vse, kar mora vsak zadružnik vedeti in kar je dobro, da zvedo nečlani US. Ne z besedami, s številnimi dokazi je spričana važnost in korist US.

V »Učit. tovariš« smo pričeli razna obvestila, pojasnili mnogo dobrin in slabih strani podpornega sklada, seznanili člane z Ant. Volavškovi predlogi za preosnovo US, pozivali zadružnike na sodelovanje pri preosnovi, podali poročilo o občnem zboru v Celju, dobesedno ponatisnili cenik za fizikalno zdravljenje v OUZD v Ljubljani in Mariboru z navedbo vseh fizikalnih pripomočkov za razne bolezni. V septembru 1935 smo razposlali vsem zadružnikom tiskani letak o najvažnejših zadevah v US, v oktobru 1935 pa važno obvestilo glede poštnine in obveščanja za tekoči članski prispevek.

Načelstvo in zadružna uprava sta se trudila in poskusila vse, za kar sta mislila, da bo zadružnikom in zadruzi koristilo. V koliko sta to dosegla, naj presodi občni zbor. Gotovo je, da je bila volja dobra.

Naše članstvo se zaveda, da je US zanje neprecenljiv vir moralnih in gmočnih dobrin. Oklenilo se je tesno svoje zadruge in vztrajaj na njih navzlic vsem težkim časom, redukcijam mesečnih prejemkov in drugih življenjskih težkoč. Vsako leto nam pa smrt pobere nekaj zvestih zadružnikov. Vzrli je treba zamašiti, mrtve nadomestiti z živimi člani.

Iz knjige Emila Ludwiga:

„Razgovori z Masarykom“

(Mislec in državnik.)

Poleg znamenitih Ludwigovih biografij in »razgovorov« stoji sedaj novo delo: »Razgovori z Masarykom«. V teh razgovorih z največjim »homom europaeus«, kakor imenuje avtor Masaryka, je v tretjem delu, ki nosi naslov »Misel in delo« nanesla beseda tudi na vzgojo — šolo in vzgojitelje — učitelje.

Po Masarykovem razmotrivanju o svoji državi, njenem nastanku, pravici češkega naroda do lastne države in drugih momentih, ki vplivajo na njen obstoj in razvoj, zastavi Ludwig vprašanje o vplivu vzgoje in šole z ozirom na prej nakazane misli. Masaryk odgovori:

»Vzgoja naroda! Danes je mnogo dobrin in slabih učiteljev. Pomislite samo na ogromno število ljudskošolskih učiteljev. Učitelj biti — to je prav vsujevstvo in težko opravilo. Sam sem to skušal, saj sem bil nekaj časa tudi učitelj. (Tu misli Masaryk na čas, ko je zapustil kovačnico ter postal vaški učitelj in organizist in je nato šel v gimnazijo.) Težko je bilo. Doživel sem sam, kako je gledal kmet na učitelja od zgoraj navzdol, ker se mu je zdel bečala. Opravljati je moral tudi posle vaškega pisarja, za kar je bil posebej (extra) nagrajen. Večkrat je tudi meril učitelja svojo moč na otrocih. V kotu naše šolske sobe je stalo 10 do 15 šib. To je bilo v petdesetih letih.«

— Zakaj toliko šib? —

Smeje odgovori Masaryk: »Ker se jih je kmalu toliko porabilo. Vzreja, Stari testament, v deželi Komenskoga, ki je imenoval šolo »officina humanitatis! Veliko sem razmišljal o nalogah ljudske šole, v kolikor naj ona daje in razširja znanje in omiko. Otrok je podvržen tudi oblikovalnemu vplivu družine, vaščanov in svoje bližnje okolice sploh. Prosim, omika je nekaj drugega kot šolanje in znanje. Danes se o teh problemih resneje razmišlja, kakor se je za mojih dni.«

— Jaz sem v tem zrasel, pravi Ludwig. Moj oče je bil prvi v Evropi, ki je znanstveno ugotovil, koliko luči in zraka je v šolskih prostorih premalo, in je zahteval šolskega zdravnika v času, ko se je taki misli upiralo tako učiteljstvo kakor oblast. —

Naši zaupniki in poverjeniki so po srežih, na učiteljskih zborovanjih, sestankih in ob raznih ugodnih prilikah seznanjali tovariše in tovarišice — nezadružnike US o veliki važnosti te ustanove, naštevati mnoge dobrine, ki so jih zadružniki deležni, nabirali nove člane in sploh skrbeli za živahne stike zadružne uprave s člani in učiteljstvom. Ti naši dobri sodelavci in pospeševalci lepšega in večjega razmaha v US so opravili v pretečenem letu pravo veliko, važno in koristno delo. US jim izreka najlepšo zahvalo. Prosim, jih uspešne podpore tudi za bodočnost!

Vodstvo organizacije JUJ — sekcija za dravsko banovino in stalno tajništvo gospodarskega sveta JUJ sta podpirala naše težnje vselej, povsodi in prav uspešno. »Učiteljski tovariš« nam je rade volje odprl svoje predale za vsa obvestila, vprašanja, pozive, pojasnila, skratka za vse, kar smo želeli povedati javno kar smo mislili, da bo koristilo članom in zadruzi. Vodstvu sekcije JUJ in ustrezljivemu tovarišu uredniku izrekamo našo najlepšo zahvalo.

Člani načelstva in nadzorstva so vršili na mnogih sejah, ki so trajale po več ur, svoje težko delo. Žrtvovali so za splošni dobrobit naše zadruge svoj dragoceni čas, iskali za zamotane zadružne zadeve najboljših in najprimernejših rešitev, pomagali z nasveti in smernicami zadružni upravi. Vse to pa brezplačno — ne za čast in denar — iz plemenitega nagiba. Najlepša jih zahvala!

7. Zaključek.

Računski zaključek za leto 1935. izkazuje na izplačanih posmrtninah znesek 389.489 Din, za vsa leta svojega poslovanja Din 3.195.216'50. Iz podpornega sklada je 176 zadružnikov prejelo v 18 mesecih Din 355.927'25 — podpor — brezobrestnih posojil. Po § 13. odst. 3. je bilo oproščenih 10 zadružnikov vseh plačil, ker poravnava zanje vse dajatve starostni podporni sklad, ta posluje še le 6 mesecev.

Ali je potrebno, da še nadalje utemeljujem veliko važnost US? Ali naj še razpravljam o vidni potrebi US? Mislim, da so navedene gmotne koristi najboljši dokaz za to, da je US med stanovsko-gospodarskimi ustanovami na odličnem mestu, da vrši svoje dolžnosti v polni meri in da do zdaj še nima vrstnice, ki bi jo prekašala.

Zadružniki, širite našo zadružno misel med nečlani US! Ti se ne zavedajo, kako zelo škodujejo z nerazumevanjem sebi in svojim družinam. Varnost je pri njih le v besedi, dejanskem vzajemnem pomoči potrebnemu tovarišu in njegovi družini ne poznajo. US ima prostora za vse, ima dobro voljo pomagati vsem, ki se zahtejo v njen krog.

Iv. Kocijančič.

»Doživel sem, odgovori Masaryk, da je v šolski sobi radi izčrpanosti zraka, zaradi prevlekega števila otrok ugasnila sveča.«

— Kljub vsem reformam, pogršam za svojo osebo najvažnejšo reformo, pravi Ludwig. Zakaj je učitelj najnižje plačan uradnik, namesto da bi bil višje nagrajen kot vse ostalo uradništvo? Tako bi se pridobilo za to nalogo najboljši ljudi! —

»Učitelj je danes boljše plačan, je svobodnejši in ni vezan na konfesijo. Naše učiteljstvo zahteva danes univerzitetno izobrazbo. Učiteljstvo noče, da bi duhovniki in advokati gledali na nje zviška; v njem je potreba po višji izobrazbi. Tako imamo v državi poleg učiteljske tudi pedagoške akademije,« odgovori Masaryk nato.

— Vse premalo. V moji državi, pravi Ludwig, bi prejemal učitelj najvišjo plačo, ker je tudi njegova odgovornost velika, celo večja od sodnika, in bi se zato moral privariti v ta poklic v resnici le najposobnejše. Ako bi ne bila potreba tako velika, bi ustvaril iz učiteljskih služb častna mesta. —

»Jaz bi privoščil učiteljstvu take prejemke, kakor jih vi zahtevate,« odgovori Masaryk. »Ako se prav spominjam, sem svoječasno to tudi zahteval. A na žalost še nismo tako daleč, da bi se mogel spuščati v to, kar bi bilo v največje dobrobiti ljudstva. (De optimo rei publicae statu.) S tem bi morali, načeti vprašanje prejemkov plač ostalih poklicev in stanov.«

Ludwig je zastavil Masaryku tudi vprašanje glede šolskih knjig, meneč, da ustvari zgodovinski pouk iz bodočega državljanstva lahko šovinista ali svetovnjaka.

Masaryk je odgovoril: »Naše šolske knjige ne poznajo sovražnikov. Imam zbirko vseh naših šolskih knjig. V njih ni propagande proti nikomur. Napake, ki se pojavijo, se takoj popravijo in izločijo. Tudi naše knjige za vojaštvo so v tem oziru dostojne — pogledajte si pa te knjige v drugih državah!«

S tem je bil končan razgovor o šoli in učiteljstvu.

Aprilska šala?

Znano glasilo narodne manjšine na Kočevskem — »Gottscheer Zeitung« poroča dne 1. aprila t. l. na uvodnem mestu, da je prejel g. Hitler pri zadnjih volitvah v Nemčiji 99% oddanih glasov. Takoj za tem poročilom prinaša naslednjo na videz resnično in nedolžno vest:

»Koprivniška fara ima nad 20 vasi, nad 90% nemškega prebivalstva, štiri narodne šole, to je: v Rajhenavi, v Koprivniku, v Svetlem potoku in na Ovčjaku, toda nima v nobeni šoli — nemškega pouka. Tudi znak naših dni.«

Pošten zemljan bo razumel to vest takole:

»Koprivniška fara je velika, saj ima nad 20 vasi in kar štiri narodne šole, koprivniška fara je nemška, saj ima 90% nemškega prebivalstva,

taka velika in nemška fara nima nobenega nemškega pouka, torej — faranom v Koprivniku se godi vnebovpijoča krivica.«

Tako poročanje je klasičen primer — kako je treba pisati na videz resnico, da bi bili bralci povsem zanesljivo prepričani o — laži.

Res je namreč, da je imela koprivniška fara nekoč nad 20 vasi, toda danes je večina teh naselij le na zemljevidu, odnosno na terenu v obliki neokusno zanemarljivih razvalin. Cela koprivniška fara ne zmora danes enega zdravega, še manj — aktivnega naselja — samo zato, ker so nekdanji pridni kmetovalci teh naselij zamenjali težko kmetско delo z lažjim pridobitnim opravilom — v tujini. Koprivniška fara tedaj ni velika kakor bi se dalo sklepati po številu nekdanjih naselij, baš narobe je res, koprivniška fara je obupno majhna, prazna, skoz in skoz pasivna, danes komaj zmora okroglo — 700 vernikov.

In za to po številni moči faranov malopomembno farico ima naša baje nenaklonjena prosvetna uprava (na nenaklonjenost meri najbrž pristavek — »Tudi znak naših dni«) — štiri narodne šole, šest učiteljev, eno učiteljico ženskih ročnih del in enega veroučitelja. Šoloobveznih otrok ni nad 160 in za to res skromno število učečih glav in baje nenaklonjena prosvetna uprava Jugoslavije osem plačanih učnih moči. V tej fari ima že 20 otrok svojega učitelja. Ali je naša prestolica preskrbljena z učnimi močmi v taki izmeri?

Majhna, po številni moči faranov malopomembna, obupno pasivna koprivniška fara ima opravilo s prosvetno upravo, katera je v zavidanja vredni meri — velikodušna, radodarna in naklonjena.

Lahko bi nas vprašali:

Zakaj ima taka res malopomembna farica kar štiri narodne šole?

Te šole so dediščina iz — preteklosti.

Matična šola je bila v Koprivniku, katero so z opremo, knjižnico, samoučili itd. zalagali dobrotniki večinoma iz — tujine. Za to podporo je bila koprivniška šola vedno hvaležna. Nekdanji gojenci te šole: Mediči, Mihiči, Stoniči, Trampoši, Brezjarji itd. so danes vsi zavedni — Nemci. Delovanje matične šole je bilo verjetno — prepočasno, zato so poskrbeli zopet dobrotniki, večinoma iz tujine, da so nastale na periferiji fare nove šole — enorazrednice. Kako so delovale te šole, to nam jasno pokaže primer enorazrednice na Ovčjaku. Ta, za iz Rajha poslan denar ustanovljena šulferajnska šola, je spremenila, nekdanje slovensko lice šolske občine v zavedno ... kočevsko. Znidaršiči, Kobetiči, Rožiči in Jelani v tej šolski občini le za silo spravijo skupaj zdrav slovenski stavek. Da, šole na periferiji koprivniške fare so bile obmejne trd-

njavice, katere so spretno in uspešno večale nemški jezikovni otok na Kočevskem.

Vse to je bilo vendar očitno in znano tudi naši prosvetni oblasti. Naša baje nenaklonjena prosvetna oblast je dobro vedela, da na obmejnih šolah koprivniške fare skupno število kočevskih in nekočevskih otrok ne presega za obstoje manjšinskega oddeljenja predpisane minimalnega števila šoloobveznih, in kljub temu je tolerirala na teh šolah uporabo nemščine kot učenega jezika polnih 17 let.

Sprememba je nastala šele 1935. leta, in je takrat tudi na javnem shodu izraženo željo voditelja kočevske manjšine, ki je ob burnem pritjevanju poslušalcev, Kočevarjev, izjavil, da želi manjšina striktno izvajanje šolskega zakona. Za koprivniško faro aplicirano je ta izjava zahtevala ukinitvev nemškega učenega jezika povsod, kjer ni bilo pogojev za nadaljnji obstoje manjšinskega oddeljenja. Ko je ukinila prosvetna uprava nemščino kot učni jezik na obmejnih šolah koprivniške fare, je le izpolnila željo priznanega manjšinskega voditelja, ustrelega je manjšini in se je ravnala po duhu in črki šolskega zakona. Čemu torej sedaj očitek, da tako velika ... in do 90% nemška fara ... nima nemškega pouka.

Koprivniški poročevalec Kočevarce (Gottscheer Zeitung) dobro ve, da ima šola v Rajhenavi 29 otrok, od teh manj kot 25 Kočevarjev; — šola v Svetlem potoku ima 24 šoloobveznih, od teh komaj dobro polovico Kočevarjev; — šola na Ovčjaku ima 14 šoloobveznih (Znidaršiče, Kobetiče, Jelene itd.) — ve nadalje, da zahteva § 45. šol. zakona, da imej manjšinski oddelki 30 manjšinskih otrok v osnovni šoli. Teh pogojev na obmejnih šolah koprivniške fare ni, zato nimajo nemškega pouka.

Po uvedbi slovenščine kot učenega jezika je predlagal eden od vidnih voditeljev Kočevarjev, naj se šola v Svetlem potoku zapre in naj se napoti deca iz tega šolskega okoliša v matično šolo v Koprivniku. Vse kaže, da bi bilo predlagatelju najljubše, če bi postopno zaprli vse te obmejne enorazrednice in naredili v Koprivniku za vso faro večrazredno nemško šolo ... Ta načrt je neizvedljiv, ker bi bil v nasprotju s šolskim zakonom, ki zahteva, da se ob gotovih pogojih otvori samostojna šola, zlasti takrat, če nima deca v polumeru do 4 km svoje šole. Predlagatelj ukinitve šole na Svetlem potoku seveda ve, da ima deca iz tega šolskega okoliša do matične šole 5 km poti. Isto velja za Rajhenavo, zlasti pa za Ovčjak, ki je oddaljen od matične šole kar 7 kilometrov.

Obračunati moramo še s trditvijo, da je koprivniška fara 90% nemška.

V tej fari je sicer stara navada, da knjižijo otroke slovenskega očeta in matere Kočevkarke kot pristne Nemce, češ, ker je mati Nemka. Otroci slovenske matere in očeta Kočevarja so zopet Nemci, češ, ker je oče Nemec. Mešani zakoni dajejo v tej fari same čistokrvne Nemce ... V najnovejšem času ta stari način pridobivanja pristnih Nemcev več ne zadostuje. Otrok slovenske družine mora tudi med Nemce, če slučajno pod vplivom okolice bolje obvlada kočevščino nego slovenski jezik. Ob tako pridnem nabiranju čistokrvnih Nemcev je na pr. središče fare vas Koprivnik, do 90% nemška, četudi ima od 70 družin vsaj do 75% čistokrvnih kočevskih družin samo 28 z 92 družinskimi člani, dočim ima 27 slovenskih in 15 mešanih družin 183 družinskih članov. 92 skoro Kočevarjev ima vas Koprivnik napram 183 ne Kočevarjem. Slab računar bo sicer trdil, da je kljub temu 90% Nemcev, toda izdelki slabih računarjev vendar ne sodijo na čelno stran resnega manjšinskega glasila!

Julij Kovač.

✠ Marica Mlekuž

Komaj so pomladni sončni žarki izvabili iz zemlje prvo cvetje, komaj se je narava odela v svoje prvo nežno zelenilo, že je kot morilna slana med nežno cvetje, posegla smrt v mlado življenje. V rani mladosti, komaj 25 let stara je umrla tovarišica Marica Mlekuž.

Na Veliki petek — ko so utihnili zvonovi — je legla k večnemu počitku. — Zakopana v cvetju in spremljana od velike množice, sorodnikov, znancev, stanovskih tovarišic in tovarišev, Sokolov in pevcev je za vedno zapustila dolino solz in pričakanja — upanja in hrepenenja.

Nekaj mesecev samo je bila nameščena iz bednostnega fonda — in prav na smrtni postelji je prejela sporočila, da je tudi te podpore konec, da je torej konec dela in ponovni začetek čakanja.

Rešila jo je smrt!

Predsednik sreskega društva JUU v Ptuj, tov. Šestan, je spregovoril ob preranem grobu naslednje poslovlilne besede:

S težkim srcem stopam k odprtemu grobu tovarišice Marice, da se za vedno poslovim od nje v imenu njenih stanovskih tovarišev in ožjih rojakov.

Nenadoma, in še tako mlada, nas je zapustila, saj še živeti ni začela. Vsa njena mladost je bila le trpljenje in bridkost. Vsi se je spominjamo vedno otožno in zamišljeno. Svoja mlada leta je preživela pod vplivom strahot svetovne vojne, saj je živela nedaleč od fronte. Kljub svoji mladosti je dobro razumela topovski grmenje. Tako se je v njeno mlado srce prvič vselila tuga in bridkost. Po svetovni vojni, ki je njeni ožji domovini prinesla težko razočaranje, je morala zapustiti svoje starše, da bi lahko obiskovala slovenske šole. Postala je begunka in kmalu ob-

čutila grenkobo tega priimka. — Zopet nova bolest za mlado srce.

V učenju je iskala tolažbo, bila je pridna in vzorna učenka. Kmalu ji je umrl oče, ostala ji je še mati, toda bila je daleč od nje. Materinsko skrb so ji izkazovale ljubeče sestre in bratje, ki so ji nudili tudi materialno oporo na njeni poti do izobrazbe. Postala je učiteljica. Zelo vesela je bila tega, saj je ljubila ta težki, toda idealni poklic. A zopet novo razočaranje, nova bridkost. Zaradi gospodarske krize ni bila nameščena, ostala je naprej v nadlego in breme svojim sestram in bratom, tako si je namreč sama mislila, in to jo je zelo bolelo. Sedaj je stopila v krog novega povojnega stanju, med brezposelne. Zopet nov pečat ponižanja in bridkosti, ki ga morajo danes nositi številni mladi in zdravi intelektualci in ročni proletarci.

Tako so se vrstila v njenem mladem življenju le razočaranja in bridkosti. Zato ni čuda, da je bila otožna in zagrenjena. Poiskala si je tolažbo v šolski telovadnici in tu delovala kot prava Sokolica. Po dolgem čakanju je končno bila nameščena iz banovinskega bednostnega fonda. Izpolnila se ji je vroča želja, postala je učiteljica, vzgojiteljica mladine. Njen obraz se je razjasnil. Vsak dan sem jo srečal ko je hitela obdano od mladine v šolo. Tudi mi, njeni stanovski tovariši, smo bili veseli, da smo v svoje vrste dobili inteligentno in idealno tovarišico. Mnogo smo si obetali od nje.

Toda usoda je sklenila drugače. Težka bolezen jo je napadla in oslabil organizem je podlegel. Trpko je videti mladi cvet, kako se je osul, preden je donesel sad. Toda vkloniti se moramo nepojmljivi usodi, ki ničesar ne stori brez vzroka in ki je tudi temu dekletu naklonila boljše del, saj je življenje težko v današnjih časih in prinaša grenka razočaranja idealnemu človeku.

S tem se tolažimo pri tej boleči izgubi, draga Marica, in ti od srca želimo sladak in miren počitek tam, kjer je večna pomlad.

Pred ustanovitvijo kmetijske zbornice

V čl. 71. t. l. finančnega zakona za leto 1936/37 se pooblašča minister za kmetijstvo, da sme po odobrenju ministrskega sveta predpisati uredbo o ustanovitvi kmetijskih zbornic kot uradnih zastopnic kmečkih koristi. V smislu te določbe se je sestala posebna komisija, ki bo sestavila to uredbo.

Učiteljstvo je poleg kmetijskega stanu prav gotovo zelo zainteresirano pri snovanju takih zbornic. Učiteljski stan je v stalnem kontaktu s kmečkim ljudstvom in prav zaradi tega pozna in čuti vse potrebe kmečkega stanu. To vez med obema stanovoma so ugotovili tudi na merodajnih mestih. Kako se tolmači in kako predvideva bodoče kmetijske zbornice, omenimo na kratko.

Kmetijske zbornice bodo pravne osebe, ki si lahko na svoje ime pridobivajo lastninsko pravico in nepremičnine.

Kmetijskim zbornicam bo pripadlo nadzorstvo nad občinskimi in sreskimi kmetijskimi odbori.

Člani občinskih odborov se lahko volijo izmed kmetovalcev, kmetijskih zakupnikov, kmetijskih delavcev in vseh službujočih in upokojenih državnih, banovinskih, sreskih in zasebnih uradnikov in uslužbencev kmetijske stroke, odnosno šolanih kmetovalcev, ako so

stalno naseljeni v dotičnem kraju in se pečajo s kmetijstvom. Po svojem položaju naj bi prišli v občinske odbore tudi predstavniki kmetijskih ustanov (zadrug, kmetijskih društev in podružnic itd.) z dotičnega ozemlja.

V sreske kmetijske odbore pridejo poleg drugih tudi osebe, ki po svojem poklicu delujejo za pospeševanje kmetijstva (profesorji, učitelji kmetijskih šol, upravniki državnih in samoupravnih posestev, kmetijski referenti in živinozdravniki), ki stanujejo v dotičnem srezu.

Pozdravljamo idejo ustanavljanja kmetijskih zbornic, ki bodo imele nalogo varovati koristi kmetovalcev in vplivati na ustvarjanje ugodnih pogojev za razvoj in pospeševanje vseh panog kmetijskega gospodarstva, kakor tudi za gospodarski, socialni in prosvetni napredek kmetijskega stanu.

Pri snovanju kmetijske zbornice, odnosno pri snovanju občinskih in sreskih kmetijskih odborov bo treba paziti na to, da ne bo učiteljstvo, ki največ žrtvuje za napredek kmečkega stanu, povsem zapostavljeno in da se bo smatralo tudi učiteljstvo na kmetško nadaljevalnih šolah kot kvalificirano za članstvo v sreskih kmetijskih odbori.

Splošne vesti

Merkantilni tečaj za strokovno izobrazbo učiteljev na strokovnih nadaljevalnih šolah

Pod VIII. No. 2644/1 je izdala kraljevska banska uprava naslednji razglas.

Na tehniški srednji šoli v Ljubljani se priredi merkantilni tečaj za učitelje na strokovnih nadaljevalnih šolah.

Tečaj se bo vršil od 6. julija do incl. 1. avgusta 1936.

Število udeležencev za ta tečaj je določeno na 30.

V primeru, da se jih prihlasi 50 ali več udeležencev se priredi še drugi tečaj od 3. avgusta do incl. 29. avgusta 1936.

K obem tečajem se pripuščajo profesorji in učitelji strokovnih, srednjih, meščanskih in osnovnih šol.

Prednost pri sprejemu imajo oni profesorji in učitelji, ki že več let poučujejo na strokovnih nadaljevalnih šolah.

Prijave se morajo izvršiti s posebno s 5 Din kolkovano prošnjo službenim potom najkasneje do 31. maja t. l. in nasloviti na VIII. oddelek kraljevske banske uprave v Ljubljani.

Kraljevska banska uprava dravske banovine. V Ljubljani, dne 17. aprila 1936.

Ban: Dr. Natlačen, I. r.

VABILO

na IV. redni občni zbor Učiteljske samopomoči v Ljubljani, reg. zadruga z omejeno zavezo, ki bo v nedeljo, dne 10. maja 1936 v mestni narodni šoli v Novem mestu. Začetek ob pol 10. uri. Dnevni red:

1. Poročilo načelstva.
2. Računski zaključek za l. 1935.
3. Poročilo nadzorstva.
4. Čitanje revizijskega poročila Zveze slov. zadrug v Ljubljani.
5. Sprememba pravil.
6. Volitev enega člana nadzorstva.
7. Predlogi.
8. Slučajnosti.

Opomba: Ako bi občni zbor ob napovedani uri ne bil sklepčen, se bo vršil čez pol ure drug občni zbor v zgoraj omenjenem prostoru in z navedenim dnevnim redom, ki sklepa v smislu § 34. brez ozira na število zastopanih zadržnikov. Računski zaključek je v zadrugi pisarni članom na vpogled od danes do obnega zbora.

Načelstvo Učiteljske samopomoči v Ljubljani, dne 18. aprila 1936.

Ivan Kocijančič, s. r. Juraj Režek, s. r. načelnik. član načelstva.

NAD 700.000 DIN RISTORNA

so prejeli v štirih letih drž. nameščenci, člani Nabavljalne zadruge drž. uslužbencev v Ljubljani, ki ima svoj sedež na Vodnikovem trgu št. 5. — V zadruzi, ki šteje 1717 članov, je tudi 135 učiteljev iz Ljubljane. Zadruga izkazuje vsako leto večje uspehe in dokazuje s tem, da so v vodstvu pravi možje zadrugarji. Iz bilance za preteklo leto posnemamo, da so se posli zadruge razvijali v l. 1935. nad vse pričakovane ugodno kljub znižanju prejemkov drž. uslužbencev. V l. 1935. je zadruga prodala blaga članom za ca 5 milj. Din in kuriva za ½ milj. Din. Zadržniki in člani njihovih družin dobivajo v smrtnih slučajih iz dobrotvornega fonda tudi podpore. V letu 1935. je bilo v ta namen izplačanih 12.084 dinarjev. Ta podpora znaša v slučaju smrti člana 20%, njegovega zakonskega druga 15%, otroka pa 10% od letnega nakupa v zadrugi. V zvezi s tem skladam je ustanovljena med člani še prostovoljna vzajemna pomoč za slučaj smrti in plača član za vsakega umrlega člana na leto samo 2 Din, ki se odtegne od letnega ristorna. V letu 1935. je bilo 5 smrtnih slučajev.

Pristopivši član plača 5 Din vpisnine in članski delež 100 Din (lahko tudi v 10 obrokih). Želeti bi bilo, da postane vsak državni uslužbenec član Nabavljalne zadruge, saj bo imel od tega samo korist. V upravnem odboru zastopa t. č. učiteljstvo naš tov. Leopold Paljk.

— Prvi slovenski doktor — iz učiteljskih vrst. V sredo, 22. t. m., je bil na univerzi kralja Aleksandra I. v Ljubljani promoviran za doktorja filozofije g. Vinko Brumen iz Salovcev pri Središču ob Dravi in sicer na temelju disertacije »Kulturno-pedagoški pomen Slomškovega dela Blaže in Nežica«, ki sta jo odobrila prof. dr. K. Ozvald in prof. dr. Fr. Kidrič ter jo je sprejel fakultetni svet filozofske fakultete. Mladi doktor je bil gojenec mariborskega učiteljskega. Bodi vest o njegovi promociji sporočena v ponos našim učiteljem in učiteljicam.

† Irena Kern. Dne 28. februarja smo izročili materi zemlji blago tovarišico Ireno Kern, (roj. Kahl) na okoliškem pokopališču v Celju. Kot hčerka višjega uradnika se je rodila na Dunaju, a že v rani mladosti se je preselila s starši v sončno Gorico. Tamkaj je obiskovala osnovno šolo in žensko učiteljsko, kate-rega je dovršila leta 1898. z odličnim uspehom. Leta 1900. se je usposobila za pouk na slovenskih in nemških šolah. Nastavljena je bila v Hajdini, kjer je ostala do leta 1917. Zaradi obolenosti je morala 1917 v pokoj, a postala je zakonska žena tovarišu vdovcu Iv. Kern-u v Trbovljah. Udeleževala se je redno naših društvenih sestankov in je bila ob vsaki priliki za naš poklic in blagor osebno zainteresirana. Kot žena in kolašica je bila na svojem mestu. Njeno srce in roka sta bila v potrebi vsakemu odprta. Časten ji spomin. — B. Jurko.

— Proslava dneva Pomladka Rdečega križa v Ljubljani. V smislu čl. 21 Navodil za organizacijo in delovanje Pomladka Rdečega križa se proslavlja vsako leto po vsej državi v mesecu aprilu dan Pomladka Rdečega križa. V Ljubljani bo v ta namen akademija, ki bodo na njej sodelovale skoro vse v Pomladku Rdečega križa organizirane ljubljanske šole. Prosvetni odsek sekcije pri banovinskem odboru društva Rdečega križa je izvršil zanjo domala že vse predpriprave. — Šolski odbori so večinoma že naštevirali prilažene točke. Program akademije bo zelo pester. Vršila se bo v nedeljo 26. aprila ob 10½ uri v veliki dvorani hotela Union. Cenjeno občinstvo opozarjamo že danes na to prireditev.

»PROSVETNI ZBORNIK«

Učiteljska tiskarna v Ljubljani namerava založiti in izdati v slovenskem tekstu nov »Prosvetni zbornik« v obliki šolskih zakonov in predpisov z nastopno vsebino:

1. Uredba o opravljanju nadzorniške službe z razlago § 44. šol. zakona. V tej uredbi je podrobna razlaga o pouku v narodni šoli v smislu koncentracije in sodelovanja učenec ter navodila, kako naj se vrši delo v šoli z vsem razredom, v skupinah in s poedinimi učenci, kako je praktično uporabljati učne predmete itd.

2. Ocenjevalni list z navodilom in pojasnilom, kako je vanj vpisovati podatke.

3. Pravila o polaganju državnega izpita za sreskega šolskega nadzornika.

4. Občji pravilnik o dnevnih šolskih zavetiščih.

5. Pravila o strokovni izobrazbi učiteljev na šolah za defektno deco.

6. Pravilnik o polaganju veroučiteljskega praktičnega izpita.

Da bo možno vsaj približno določiti naklado izdaje, razpisujemo prijave na naročbo tega dela. Zato prosimo vse učne osebe narodnih šol in šolska upraviteljsva v dravski banovini, naj nam po dopisnici sporočijo naročila.

Cena broširanemu izvodu bo pri 500 naročnikih Din 40.—, vezanemu Din 46.—; pri 1000 naročnikih broširanemu izvodu Din 22.—, vezanemu Din 28.—. Šole naj nam pošljejo skupna naročila za vse učne osebe, ki bi želele imeti to koristno knjigo. Naročila prosimo v teku 14 dni. Ako bodo naročila dosegla vsaj 500, izide knjiga čez en mesec po prijavnem roku.

V primeru izdaje se naročnik zaveže, da bo poslani »Prosvetni zbornik« obdržal in plačal.

Učiteljska tiskarna v Ljubljani
r. z. z. o. z.

Osebnostne zadeve

—i Premeščeni so sledeči učitelji in učiteljice: Anton Žumer iz Žužemberka v Pred-dvor, Ivan Čec iz Murske Sobote v Maribor, Ana Smodej - Črtanec iz Skočjana v Rovte, Martina Vodenik iz Ljutomerja v Slivnico, Stefanija Fister-Singule iz St. Vida v Cajnjarje,

Justina Jakelj iz Zavrča v Smartno na Pohorju, Antoniza Knap od Sv. Jurija ob j. z. v Štore pri Celju, I. Dvorsak-Ferenčak iz Slivnice v Ljutomer, Jožica Potisk iz Smartna na Pohorju v Zavrč in Marija Jager iz Štor v St. Jurij ob j. žel.

Cisti

o učiteljstvu, šoli, prosveti in JUV

—i Slovenski tečajji v Buenos Airesu. Izseljeniško društvo »Tabor« je ustanovilo tečajje slovenskega jezika za izseljeniško dečo. Slovenskih otrok je v Buenos Airesu na stotine in stotine, tečajje pa je redno obiskovalo samo 33 učencev in učenk. Slovenski tečajji imajo namreč hude nasprotne med slovenskimi izseljenci samimi. Njihovo orožje je: da se otroci v tečajjih zastrupljajo s politiko, da je »Tabor«, ki tečajje vzdržuje fašistično društvo, da se šolski otroci vzgajajo v fašističnem duhu, da misel o šoli sicer ne bi bila napačna, vendar pa da so knjige, ki jih rabijo v slovenskih tečajjih slabe in neprimerne! (Prav takšne, kot jih imajo na vseh šolah v Sloveniji!)

Isti ljudje so ob uprizoritvi Ribičičevega »Kraljestva palčkov« (igro je uprizorilo decembra l. l. z lepim uspehom društvo »Tabor«) vpili, da bi moralo biti prireditelje sram, ker da vzgajajo otroke v ... militarističnem duhu. Strašno nevarno politično in militaristično pošast so videli namreč v — kralju palčkov.

(»Novi list« - Buenos Aires, 22. in 29. II. 1936.)

—i V Stari cerkvi je dovoljenih 6 razredov, so pa samo 4 učne moči, od katerih je ena bolna. Učiteljstvo mora poučevati po 2 razreda in otroci imajo le vsak drugi dan šolo. Trije razredi so slovenski, 3 nemški. »Deutsche Zeitung« od 5. aprila dodaja, da je slovenskih otrok 94, nemških pa 159. — Po listu »Gottscheer Zeitung« od 1. aprila izvem, da so dobili Nemci, ki so imeli doslej le 2 razreda, še 3 razred.

—i Banovinski fond za zdravstveno zaščito učencev za dravsko banovino izkazuje za tek. šol. leto 398.320 Din. dohodkov. V fond prispevajo po zakonito predpisanih tak-sah učenci srednjih šol in tem sorodnih zavodov. »Zdravje« št. 9-10.

—i Podravje v luči nemške iredente je obširen članek v 5. števi. »Misli in dela«, ki govori o delovanju nemških šolskih družb in agitaciji in delu Nemcev onstran mej za okrepitev nemštva pri nas. Članek izzven v tale sklep: Nemška iredenta je za naše Podravje važna in proti njej moramo zlasti v vsej jugoslovanski državi dokončno uveljaviti naziranje, da smo Slovenci poborniki čim tesnejšega sodelovanja med Nemčijo in Jugoslavijo, da pa pri tem terjamo likvidacijo vsake možnosti, ki bi v okviru ali pa izven okvira Jugoslavije vodila v germanizacijo slovenskega ljudstva.

—i V Avstriji je Mladinsko skrbstvo pregledalo pri 35.000 stanovanjih otroške postelje 67.000 otrok in spoznalo, da je imelo od teh samo 36.000 svoje postelje, vsi ostali so spalji v družini. (»Deutsche Zeitung« od 29. III.)

—i O Učiteljskem pevskem zboru piše »Slovenski učitelj« št. 3-4.: UPZ je matica mladinskih pevskih zborov. Zaradi redukcije plač mnogi sotovarši nepevci odpovedujejo mesečno podporni po 1 Din. UPZ ni pel doslej samo doma, ampak tudi v tujini in ga je kritika kategorizirala za umetniški korpus sijajne kvalitete. Priprčujemo se, da bodo prepožrtvovalni pevci in artistični vodja Milan pertot dokazali sotovaršem o nujnosti UPZ, ki je bil doslej in naj bo odslej podoba vse umetniške tvornosti vsega slovenskega učiteljstva. Spričo enega samega dinarja naj ne utihne UPZ ravno pred svojo umetniško kulminacijo.

—i Socialistična stranka, ki se snuje v naši državi, zasleduje v svojem programu naslednja hotenja: ukinitev šolnine, brezplačno splošno profesionalno šolanje in učila, hrano in obleko vsem onim otrokom, katerih skrbniki nimajo življenjskega minimuma za vzdrževanje rodbine; uvedba delovne šole in izobrazba v narodnem gospodarstvu. Brezplačno zdravljenje in zdravila ter ščitenje narodnega zdravja, sistematično posredovanje kulturnih zvez med mestom in vasjo. (»Delavska politika« od 8. IV.)

—i Med Pučlem in »Slovencem« se je zaradi nekega umrlega učitelja vnela debata, ki je še pod nivojem predvojnih »političnih« bojev na Kranjskem, ko so vlačili na dan najintimnejše družinske in ljubavne razmere — piše »Delavska politika« od 8. IV.

—i Iz Kranja in Strazišča je prišlo na uredništvo »Delavske politike« baje več pri-tožb glede šole. (»Del. politika« od 8. IV.)

—i Novo šolsko poslopje za osnovno šolo bodo zidali v Zalcu. V starem posloppju bo meščanska šola. (»Jutro« od 8. IV.)

—i S seje mestnega sveta v Ljubljani: Šolski upravitelji bodo osebno odgovorni za prekoračenje proračuna pri šolskih potrebščinah. (»Glas narod« od 8. IV.)

—i Na kongresu internacionalne svobodomiselcev v Pragi, ki so se ga udeležili delegati vseh večjih držav, so predavali univ. doc. dr. Klima o logični morali, strokovna učitelja Korejs in Strivay o šolski reformi in šolskih zakonih. Čurda Lipovsky pa o šoli in veri v CSR. (»Delavska politika« od 15. IV.)

—i Članek iz »Učiteljskega tovariša« 183 odpuščenih omenja »Kmeti list« z dne 15. IV.

—i »Učitelj bodi le pionir narodne prosvete«, ta članek iz »Učiteljskega tovariša« prinaša »Naš glas« od 15. IV. v ponatisku.

—i Reorganizacija ministrstva za telesno vzgojo. Po novi uredbi je dobilo ministrstvo za telesno vzgojo popolno nadzorstvo nad športnimi organizacijami. Ministrstvo bo imelo tudi pravico, da uniči posamezne odločitve športnih organizacij v kolikor ne bi odgovarjale pravilom. (»Slovenski dom« od 15. IV.)

—i Vandalstvo v Kočevju. Šolskemu upravitelju Lojzetu Peterlinu, ki je postal pred nekaj dnevi tudi upravitelj razpuščenega Nemško - švabskega Kulturbunda, so neznanci požgali 14 najlepših dreves v drevnici. (»Slovenski dom« od 15. IV.)

—i V Stari cerkvi v Kočevju je imenovan nov slovenski katehet Hostnik, nemški župnik pa ga ne pusti v šolo. (»Pohod«, 10. IV.)

—i V Rusiji so s 1. aprilom zvišali učiteljem plače. V ta namen so dovoljeni krediti v višini nad 1 milijarde. (»Pragerpresse« od 11. IV.)

—i Hrvatska pisateljica in ena najuglednejših hrvatskih socialnih delavk Milka Pagačič je umrla v Zagrebu. Bila je upokojena ravnateljica višje dekliške šole. (»Slov. Narod« od 14. IV.)

—i Kmetijske šole na Poljskem, in sicer nekakšne »osnovne šole za kmetijstvo« so začeli ustanavljati po zgledu Danske. Takih šol je na Poljskem že kakih 140. Na njih poučuje 400 učiteljev nad 5000 učencev.

—i Ob priliki otvoritve »Doma nemške vzgoje« bo v mestu Bayreuth kongres nemškega učiteljstva. Ker je pripravljen nad 40 tisoč udeležencev, jih bodo prenočili v šotarih. V enem izmed šotorov bo tudi razstava pod naslovom »Letalstvo in šola«. Svečanosti se bodo vršile od 10. do 13. julija. (»Berliner-Tageblatt« od 9. IV.)

—i Dečji teden za sistematično delo v korist otroka priredj Jugoslovanska unija za zaščito dece pod častnim predsedstvom Nj. Vel. kraljice Marije. V soboto, 2. maja, se v vseh šolah prirede predavanja z naslovom »Vzgojimo si zdrav potomček!« Predavanje bo poslal šolam Glavni odbor Unije. (»Jutro« od 10. IV.)

—i »Slovenec« obtožuje senatorja Puclja, da je premestil učiteljico Ivanko Segovo iz Dolenje vasi v samotni Ovčjak, Ivanko Ambrožičovo v Svetli potok, prvo, ker njen oče ni volil za Pucljevo listo, drugo, ker se ni udeležila predavanja ZKD. (»Sl.« od 11. IV.)

—i V Stični je imenovan namesto šolskega upravitelja Vrbiča, ki je razrešen svoje dolžnosti, tov. Lazar. »Slovenski Narod« od 9. IV. se vprašuje, zakaj ni bil imenovan tov. Accetto ali Lenardič, ki sta oba starejša po letih in po činu.

—i O upravitelju Voglarju iz Celja, ki je bil razrešen svojega mesta, prinaša »Nova doba« uvodnik, ki govori o njegovem delu in zaslugah. Na drugem mestu priobčuje članek, ki govori o zaslugah dveh drugih šolskih upraviteljev, ki sta bila prav tako razrešena, in sicer Wunder iz Petrovč in Schmid iz Dobrne.

—i Kočevarski šolarji v Livoldu so požgali slovenske zvezke in knjige. K temu so bili nahujskani. (»Slovenski dom« od 11. IV.)

—i O nedostatkih uredb o organizaciji, učnem načrtu, strokovni izobrazbi učiteljev in uporabi učbenikov v strokovnih nadaljevalnih šolah piše ing. Kreger v »Obrtnem vestniku« od 17. III.

—i Zaradi kraljevega spomenika, za katerega so prispevali tudi vsi učitelji in vse šole, se je razvnel spor. Nekateri so za to, da bi se nabrali milijon uporabil za bolnico (»Slovenec«), umetniki in drugi del časopisa (»Jutro«, »Slov. Narod«) so za to, da bi se v resnici postavil pokojnemu kralju lep spomenik, češ, da bi milijon pri veliki bolnici zadostoval komaj za pljuvalnike.

—i Jesenice so najdražje mesto, zato je nujno potrebno, da se mesto prevede v I. draginjski razred. (»Slovenec« od 16. IV.)

—i »Službeni list« od 15. IV. prinaša iz »Službenih novin« premestitve učiteljev, ki smo jih brali že v dnevnem časopisu.

—i Za unifikacijo učbenikov se zavzema »Glasnik železničara i brodar« od 1. III., protest slovenskih založnikov in knjigarnarjev imenuje »sacro egoismo« in apelira zato tudi v imenu 80.000 železničarskih otrok naj se spomenika Slovencev odkloni in naj se učbeniki izdajajo le v državni založbi šolskih knjig, in sicer tako za osnovne, kakor tudi za srednje šole.

—i 400 slovenskih šolobveznih otrok živi v Beogradu. Vsekakor bi bila zanje primerna slovenska šola. (»Duhovno življenje«, 103.)

—i Mnogo lepih besed ob premestitvi šolskega upravitelja Intiharja s Krke v Trzin prinaša »Sadjar in vrtinar« v svoji 4. števi.

—i Nekrolog Antonu Hrenu in njegovo sliko prinaša »Kronika slovenskih mest« št. 1. Ista številka revije omenja tudi smrt upokojenega šolskega upravitelja Ignaca Supana.

—i O učbenikih in enakopravnosti Slovencev priobčuje »Slovenija« od 10. IV. oster članek, med drugim piše: V vsaki napredni državi, in če bi bila kulturno in narodno še tako homogena, bi vsak poskus, urediti šolstvo po enotnem kopitu, ogorčeno odklonili kot kulturni in pedagoški primitizem.

—i Po ljubljanskih gimnazijah so bili razširjeni letaki, ki imajo namen širiti nezadovoljstvo in pripravljati ozračje za fašistično avanturo proti sedanji vladi. (»Slovenec« od 15. IV.)

—i Velikonočnega zborovanja Slomškove družbe v Ljubljani se je udeležilo okoli 400 učiteljev in učiteljic iz vse Slovenije. Predsedoval je ban. šolski nadzornik gosp. Strukelj. Predavala je tov. Lebarjeva o »Apostolatu katoliškega učitelja kot človeka«. Govorila je proti mlačnosti katoliškega učiteljstva. Učitelj in učiteljica se morata opredeliti: ali — ali. Referent za osnovno šolstvo v ministrstvu tov. Erjavec je govoril o personalni politiki vlade, ki da ne mara novih krivic in je za popravilo starih. Govoril je predvsem o napredovanju, premestitvah in nastavitvah. Prošenj za nastavitvev da je še okoli 500. Kot zadnji je govoril g. škof Rožman o amerškem šolstvu. (»Slovenec« od 15. IV.)

—i Nemška politična »duhovnost«. Po »Tagespost« in »Berliner-Tageblatt« živi na Spodnjem Štajerskem 33.000 Nemcev, 150.000 Slovencev in 350.000 »Vindišarjev«.

—i Glede izletnikov, ki se na deželi grdo obnašajo pravi »Domoljub« od 16. IV.: Dobro bi bilo, da bi tu mestne šole, ki dele učenost in kulturo z večjimi žlicami kot podeželske šole, storile svojo dolžnost v polni meri. Naj neha beseda »kmet« psovka za mestne otroke. To »psovko« kaj radi uporabljajo nekateri mestni vzgojitelji...!

—i Iz »Učiteljskega tovariša« je prinesel »Domoljub« od 16. IV. ponatis mesta iz uvodnika, ki govori o prepadu med šolo in življenjem ter dostavlja pokroviteljsko: Veseli nas, če so se gospodje učitelji prepričali, da je dobra vzgoja nemogoča brez prijateljskega sodelovanja Cerkve in staršev.

—i 50 čeških profesorjev in učiteljev poučuje v Rusiji sovjetsko šolstvo. (Razni listi.)

—i »Domoljub« o državnih šolah v Rusiji in Franciji. Po Kosarevu pravi, da je značilen pojav v sovjetskem šolstvu banditstvo in vsakovrstna pokvarjenost. Na državnih šolah v Franciji — pa pravi »D.« — da so učitelji povečini socialisti in komunisti. V nadaljnjem prinaša izjavo francoskega generala, ki da je vzkliznil: Doklej bomo še trpeli, da nam bodo ti učitelji rovarili zoper državo! O učencih iz državnih šol pa je rekel, da so popolni nevedneži, tako da mora človek včasih dvomiti, ali so sploh obiskovali kakšno šolo. (Po »Domoljub« od 16. IV.)

—i Konec samostanskih šol v Nemčiji. Prosvetni minister je dal zapreti prve razrede, nadaljnje pa bodo likvidirali postopoma. (»Jutro« od 16. IV.)

—i Zanimiv članek »Iz življenja pri nas in drugod« prinaša v svoji 3-4. številki »Grudac«. Tu se zavzema za temeljito in sistematično proučevanje naše vasi. Prinaša tudi zanimiv primer, kako so tako delo izvršili v Italiji.

—i Permanentni odbor za evharistične kongrese v Jugoslaviji ugotavlja da mnogi učbeniki širijo napačne poglede na cerkev in izpodkopujejo razodete resnice, zato zahteva od pristojnih faktorjev, da se taki učbeniki takoj odstranijo iz šole. (»Čas«, 1-2.)

—i O pokojni učiteljici Mariji Mlekuževi prinaša »Sokolski glasnik« od 17. IV. daljši nekrolog.

—i Razstavo balilskih risb so otvorili v Trstu. Razstavljenih je 40.000 risb, ki jih je napravilo 6000 otrok. Risbe predstavljajo samo patriotske sijeze iz svetovne vojne, iz fašistične revolucije in abesinske ekspedicije. (»Ponedeljski Slovenec« 20. IV.)

—i »Trboveljski slavki« v Pragi so odlično zastopali našo pevsko mladino in prav po zaslugi teh smo si priborili Slovenci v glasbenem svetu med narodi častno mesto. (»Slovenski dom« 20. IV.)

—i O poročanju lista »Gottscheer Zeitung« glede številčnega razmerja med slovenskimi in nemškimi učenci na šoli v Livoldu prorača »Slovenec« od 19. IV. in zavrača trditve nemškega lista.

—i Banov obisk v Brežicah. G. ban je priporočal upraviteljem šol, da se naj učiteljstvo izogiba političnemu eksponiranju, ki mu samo škoduje in ga narodu odtuja. Ravnatelj meščanske šole je pripomnil, da se na njegovi šoli ni nikdar politiziralo, upravitelj narodne šole pa, da so politizirali vedno, če je prišel zadavni ukaz od zgoraj! (»Jutro« od 19. aprila.)

—i Tečaja za voditelje kmetijskih nadaljevalnih šol v Mariboru se je udeležilo 31 učiteljev. (»Slovenec« od 21. aprila.)

—i O osebnosti in delu razrešenega šol. upravitelja Jakliča iz Kočevja objavlja »Jutro« od 19. aprila krajši članek. Ista številka lista piše obširno tudi o delovanju šol. upravitelja Frana Mercine iz Grahovega, ki je bil prav tako te dni razrešen upraviteljskih poslov.

—i Dr. Novačan odgovarja na ofenzivo »Berliner Tageblatt« in »Tagespost« glede postopanja z manjšinami v Jugoslaviji. O nemškem manjšinskem šolstvu pravi, da je edinstven primer pravičnosti na svetu. (»Jutro« od 19. aprila.)

—i O komunizmu na naših univerzah v zvezi s štrajki prinaša »Delavska fronta« od 18. aprila uvodnik s temle sklepom: »... komur ni za študiranje, ampak samo za politiziranje in štrajkanje, naj se ga prežene z univerze!«

—i Nekrolog pok. šol. upr. Jeretin: je izšel v »Jutru« od 17. aprila.

—i Prosvetni minister toži knjigarnarja Kohna zaradi kršitve avtorskega prava. Knjigarnar je izdal namreč delo Vuka Karadžića, ta dela pa ima pravico izdajati izključno le država. Minister zahteva, da se uničijo vsi tiskani izvodi knjige in odškodnino v znesku 100.900 Din. (»Slovenec« od 21. aprila.)

—i Krizev pot slovenskega učitelja. Pod tem naslovom poroča »Slov. Narod« od 18. aprila o premestitvi šol. upr. iz St. Vida na Ježico in govori o šikanah, ki jih je moral omenjeni prestopi zadnje čase v St. Vidu.

»Slovenec« od 19. aprila pa se norčuje iz naslova članka, češ da ta premestitev na Ježico ni tako tragična zadeva.

—i O socialističnih učiteljih in vzgoji v Mehiki piše »Slovenski gospodar« od 15. aprila med drugim: »... Od učiteljev in profesorjev nahujskana mladina je napadla ljudi, ki so prišli iz cerkve. Nastal je vrvež in tepež in uspeh: 16 ubitih in 25 ranjenih. Najbolje bi bilo, da bi se socialistične učitelje odstavilo, da bi ne kvarili mladine in razburjali staršev.«

—i Razmere na beograjski univerzi. Neki dijaški list piše, da se je vsa beograjska univerza izpremenila v eno samo veliko žlahto, kjer so vsi člani med seboj povezani z rodbinskimi vezmi. Očetje dajejo stolice sinovom, zetom s hčerko, kakor doto, bližnjim sorodnikom. Bratje se vzajemno postavljajo za profesorje. List prinaša poimensko 28 primerov sorodstva med profesorji te univerze. (Po »Slovenec« od 18. aprila.)

—i Pedagoški teden v Mariboru se vrši od 20. do 25. aprila v dvorani ljudske univerze. Začetek predavanj ob 20. Vstopnine ni.

—i O velikih zaslugah razrešenega upravitelja Voglerja iz Celja poroča »Jutro« od 17. aprila, ki prinaša tudi njegovo sliko. V drugi notici omenja tudi razrešena zaslužna upravitelja Rudolfa Wundlerja iz Petrovč in Belana Schmidta iz Dobrne pri Celju.

Učiteljski pravnik

—Š Vprašanje: F. A. iz L. 1. Kakšen je ves postopek za razrednika in starše, ako hoče učenec iz nar. šole v srednjo šolo? (Prošnja, kolek, priloge, prijava k izpitu in slično). Kakšen, ako hoče na mešč. šolo v drugi šol. okoliš? 2. Kdaj se začne izplačevati drag. doklada za novorojenega otroka? Imam otroka, starega 3 mesece, sem pravilno prijavil, a se mi ni nakazalo še nič!

Odgovor: ad 1. Ako hoče učenec narodne šole v srednjo šolo, mora vložiti do dne 23. odnosno 25. junija prošnjo na upravo dotične srednje šole za pripust k sprejemnemu izpitu, ki se vrši zadnje dni v juniju, kar je vselej javljeno v dnevnikih. — Prošnji kolkovani s 5 Din priključi šol. izpričevalo in krstni list. — Tako predpisuje pravilnik min. prosvete SN br. 25065/31.

Ako hoče učenec mešč. šole na mešč. šolo v drugem okolišu, javi to upravitelju dotične šole, ki potem uradno ugotovi, ali je prostor na drugi šoli. Po tej ugotovitvi obvesti učenca. Prešolanec se more torej izvršiti le sporazumno z upraviteljski dotičnih mešč. šol.

Kako naj postopa upravitelj nar. šole ob prestopu učenca na srednjo šolo — izide v kratkem razpis kralj. ban. uprave.

Ad 2. Za dne 18. febr. 1936 rojenega — na dan vprašanja 47 dni starega — otroka je dospel prijava dne 28. febr. t. l. na prosv. upravo in se iz tehničnih razlogov ni mogla nakazati rodbinska doklada že s prejemki za april t. l. Ker Vam pripada doklada za otroka od 1. marca 1936, pošljite za izplačilo te za mesec mare (prorač. leto 1935/36) posebne plač. seznane odd. VII.

Naša gospodarska organizacija

—g Članom Učit. samopomoči. Po sklepu zadružnega načelstva Vas obveščamo, da so umrli v januarju, februarju in marcu l. 1936. sledeči zadržniki: Sadar Vendelin Ljubljana, Sabati Antonija Zg. Poljskava, Hren Anton Studenci, Smolnikar Ivan Šoštanj, Merljak Franc Ljubljana, Kožuh Alojzija Maribor, Klanjšček Mirko Vučja vas, Stiasny Ljudevit Ljubljana in Skubin Anton Šoštanj. Označba: 369. do 377. smrtni primer.

Zadružna uprava.

—g Obvestilo. Učit. samopomoč v Ljubljani hrani v svojem arhivu dosti prošenj (okrog 200) za sprejem v zadruzo. Ti priglasenci so se prijavili ali sami ali po naših zaupnikih in posredovalcih po srežih. Če so ti priglasenci sporočili naši upravi vse potrebne rojstne in druge podatke ter poslali podpisano pristopnico, so bili ob zadružnega načelstva že sprejeti. Treba je samo, da nam nakazejo s poslano položnico sprejemne pristopnice, na kar dobe od zadružne uprave članske zadružne knjižice. Po prejemu teh knjižic postanejo zadružniki US. Kdor ima tiskovino »pristopnica« nepodpisano doma, naj jo izpolni, podpiše in pošlje naši upravi v Ljubljano. Če se je kdo premislil in zdaj ne želi vstopiti v US, naj nam to sporoči z dopisnico. Naša uprava bo v tem letu vse te prošnje pregledala, preizkusila, znabiti priglasence se opozorila na to, kaj imajo storiti, na to pa vse te vloge izločila. S čakanjem je že mnogo-kateri priglasenec zamudil pravi čas za sprejem v zadruzo, kar se pa pozneje ni dalo popraviti. — US je imela v začetku meseca aprila 1936 — 2595 zadružnikov. Posmrtnina znaša čez 12.900 Din. Zadruza ima svoj podporni sklad, iz katerega je v 18 mesecih nakazala članom -zadružnikom denarnih podpor (brezobrestnega posojila) v znesku 355.927 25 Din. — Izplačane posmrtnine izkazujejo Din 3.307.230,50.

—g Za »Hrenov kamen« Učiteljskega doma v Mariboru so nadalje darovali: Učiteljstvo: osnovne šole na Pragerskem 50 Din, oš. šole pri Sv. Marjeti nižje Ptuja 100 Din, II. dekl. oš. šole v Mariboru 100 Din, oš. šole v Ljubčini 40 Din; učit. društvo Maribor leví breg 100 Din. Vsem darovalcem iskrena zahvala! — Skupni znesek darov za »Hrenov kamen« znaša doslej 11.166,50 Din.

M. Kožuh, blagajnik.

Mladinska matica

—mm 7. številka »Našega roda« je izredno bogata. Med sotrudniki so: Seliškar, Mrzel, Klopčič, Ribičič, Roš, Petelinova, Zupanc, Slokanova, Kunaver, Zupanič Jože in Drago. Zor in drugi. V ilustrativnem delu so zastopani Sirk, Gaspari in Sedej.

—mm Izšla je 7. številka »Našega roda«. Ekspedicija se je pričela 22. t. m., zaradi praznikov tedaj s pordnevo zamudo. Nekateri številke še niso naročili. Opozorjamo, da naročniki, ki niso plačali vseh števil »Našega roda« izgubijo pravico do knjig!

—mm Teslova proslava se bo vršila na vseh šolah naše države dne 28. maja t. l. s predavanjem o tem našem izumitelju. Predavateljem je nujno potrebna knjiga, ki bi podala poleg življenjepisa tudi vpogled v delovanje in snovanje tega velikega izumitelja. Edino knjigo o Tesli v slovenščini je izdala Mladinska matica. Knjigo je napisal dr. Lavo Čermelj. Za šole jo daje Mladinska matica za to priliko po znižani ceni kart. po 20 Din, vez. v polplatno po 26 Din in v platno po 32 Din.

—mm »Pirhi«, knjiga bolgarskih pravljic, je bila povsod veselo sprejeta. Na nekaterih šolah se je priglasilo zanj nad 20 naročnikov. Drugod je bil odziv slabši. Nekateri šole so vrnilo celo edini izvod, ki so ga prejele in še ta v takem stanju, da ni več uporaben. Takih primerov je — hvala Bogu — malo. Velika večina je knjigo z veseljem obdržala in mnogi so denar zanj tudi takoj poslali. Kdor še ni prosimo, da to čimprej stori, ker ima MM z izdajo mnogo stroškov. Kdor bi hotel zamenjati kartoniran izvod za vezan to še vedno lahko stori, če je le knjiga nepoškodovana.

—mm LETOSNJE PUBLIKACIJE MLADINSKE MATICE. Na zadnji seji Mladinske matice je bilo sklenjeno, da izidejo letos naslednje knjige:

1. Kresnice IX.
2. Josip Ribičič: Čurimurci.
3. Adam Milkovič: Barake.
4. Oskar Hudales: Postelja gospoda Fibriha.

Kresnice bodo pestra reportaža zanimivosti iz vsega sveta.

»Čurimurci« so napeta in ljubka zgodba iz živalskega življenja. V tehnično izredno zanimivem delu stopnjuje tu Ribičič dramatičnost dejanja do konca. Morda je napisal Ribičič že marsikatero tako dobro stvar kot je ta, tako zanimivo pa še ne. Zgodba bo prvi posledak za naše najmlajše, tem bolj ker izide bogato ilustrirana, deloma v trobarvnem tisku. Zanimive ilustracije je izdelal prof. V. Cotič.

»Barake« so najboljša Milkovičeva mladinska povest. Mladi čitatelji, ki so s takim veseljem spremljali njegovega »Medvedka Markca« v »Našem rodu«, bodo še z večjim užitkom sledili poglavju za poglavjem te socialne mladinske povesti. Kot je začetek te povesti žalosten in brezupen, tako je konec vesel in sončen. Delo je opremil z mnogimi celostanskimi ilustracijami ljubljene naše mladine Maksim Gaspari.

»Postelja gospoda Fibriha« je prav za prav realna knjiga, vendar jo je napisal Hudales tako, da jo čitaš kot lepo povest. Obdeluje pa lesno industrijo pri nas. Od drevesa v gozdu pa do izdelane oprave; ni dolga ta pot, vendar je združena z nevarnostmi in s trpljenjem. Jedro te knjige predstavlja življenje splavarjev, ki je težko in nevarno, ne pa tako lepo kot ga ponavadi opisujejo.

Tako dobijo naročniki Mladinske matice tudi letos 4 lepe knjige, ki bodo vse bogato ilustrirane. Namesto slikanice, ki so bile druga leta tiskane v litografiji, dobijo letos kot novost naročniki knjigo, ki bo tiskana v večbarvnem tisku s klišiji. Tisk s klišiji je lepši in seveda tudi dražji, vendar se je odbor MM odločil tudi za to žrtev, da le zadovolji mlade naročnike.

—mm O »Pirhih« je prinesel kratko notico »Pohod« od 10. IV., pravi, da je to pomembna knjiga in obljublja podrobno oceno.

Učiteljski pevski zbor JUU

—pev Članstvu sporočamo, da smo morali nameravane nastope po Gorenjski odložiti, deloma iz prometnih, deloma iz finančnih razlogov. Združitev nastopov na Jesenicah in v Škofji Loki je iz omenjenih razlogov onemogočena. Pač pa bomo nastopili v teh dveh mestih, ko bodo pričeli redni pevski tečaji. — Predviden pa je nastop v Rogški Slatini v juniju, ko bo tu zborovalo 8 sreskih društev. Podrobnosti o tem nastopu bomo objavili pravočasno v našem glasilu. Odbor.

Šolski radio

—r XXVII. teden. Torek 28. aprila bo predaval g. Viktor Pirnat »Naša soseda Albanija«. K tej oddaji je podal sledeče misli.

Kot dijaki smo pozirali K. Mayev potopis »Škozi deželo Skipetarove«, naslajali smo se nad bivanjem J. Mlakarjevega Trebushnika v Albaniji, in današnja mladina menda v tem pogledu ni nič drugačna.

Pa se bomo ozrli po Albaniji. Od Bojane do Butrinta, od snežnih mejnikov do morske meje, potujemo izven naših meja.

Potisnjena, med Jadran, Jugoslavijo in Grčijo je Albanija s približno 30.000 kvadratnih km površine nekako tolikšna kot Belgija. Čudna dežela je še vedno, kot nekaj, Albanski narod izhaja iz starih ilirov. Albanci sami pa se smatrajo za potomce onih Makedoncev, iz katerih je skoro pred dva tisoč leti izšel Aleksander Veliki.

Videli bomo razvoj Albanije iz nekdaj turške pokrajine preko male nemške kneževine pod Viljemom Wiedom v samostojno kraljevino Albanijo. Spoznali bomo tega modernega vladarja kot tudi starega narodnega junaka Jurija Kastrioti Skanderbega in druge.

Zamtbano verstvo, svojevrstno šolstvo, književni jezik ter vpliv vseh mogočih narodov oziroma držav, vse to bo izrastlo pred nami, da bomo poslej povsem drugače zrl na našo malo južno sosedo. II.—III.

Petek 1. maja nastopijo učenke licejske narodne šole s petjem Marijinih pesmi, vijolino in harmoniko; vodi g. Valentin Tomc. I.—III.

—r V kmetijskem radiu bo v nedeljo 26. aprila ob 16. uri predaval g. inž. Kotlovšek: O gnojilih in gnojenju.

Stanovska organizacija JUU iz izvršnega odbora

—iz Predsedniku Jugoslovenskog učiteljskog udruženja Beograd. — Kumanovo 8. IV. 1936 god. — Učesnici učiteljskog zbora u Kumanovu pozdravljaju Vas i zahvaljuju za požrtvovanje i uspeh rad za bolje izdržavanje naše narodne škole. — Predsednik Aleksa Jovanović.

—iz Jugoslovenskom učiteljskom udruženju Beograd. Učitelji sreza šavničkog solidarišu se sa dosadanjim radom Glavnog odbora i žele, da se i dalje produži rad na dobro učiteljstva, a naročito još energičnije povede borba na vraćanje stalnosti učiteljima. — Učitelji sreza šavničkog u svim pitanjima, u pogledu progresivnog rešenja učiteljskog pitanja, čvrsto će ostati sa Vama. Primitite druženje i pozdrav. — Predsednik M. Pejović. Sekretar Sava P. Nikolić.

—iz Jugoslovenskom učiteljskom udruženju Beograd. Učitelji sreza veleškog sa sednice sreskog nastavnčkog veća toplo pozdravljaju syoga predsednika sa željom da istraje u radu za učiteljska prava. — Predsjednik veća J. Dordević.

—iz Gospodinu Ivanu Dimniku, predsedniku Jugoslovenskog učiteljskog udruženja, Beograd. — 8 aprila 1936 g. D. Miholjac. — U ime današnje skupštine učitelja sreza dopijomiholjačkog pozdravljamo cijeli izvršni odbor odajući Vam priznanje i hvalu za nešebični i požrtvovani Vaš rad u odbrani stalskih nam interesa. Ustrajte i nadalje, svi smo s Vama. Predsjednik: Rukavina. Tajnik: Zlatko Ašner.

Iz sekcije

—s Jugoslovenskom učiteljskom udruženju, sekcija za Dravsku banovinu Ljubljana. Učitelji sreza šavničkog solidarišući se sa Vami radom, a osuđujući sve što na put stoji pravednom rešenju učiteljskog pitanja, pozivamo Vas da zajednički do kraja izdržimo u svim našim zajedničkim pitanjima. Primitite drugarski pozdrav. — Predsednik: M. Perović, s. r. Sekretar: Sava P. Nikolić, s. r.

Iz društev

Vabila

—JUUSRESKO DRUŠTVO V KAMNIKU bo zborovalo v soboto 2. maja 1936 v Domžalah. Začetek ob pol 9. uri. Dnevni red: 1. Situacijsko poročilo. — 2. Predavanje o kmetstvu in gospodinjstvu nadaljevalnem šolstvu — svetnik Krošl Josip. — 3. Gospodarski referat. — 4. Slučajnosti. — Radi važnosti predavanja pričakujemo veliko udeležbo.

Odbor.

—JUUSRESKO DRUŠTVO RADOVLJICA bo zborovalo v soboto dne 9. maja 1936. v Kranju. Odbor je izposloval, da si bo članstvo ob tej priliki lahko ogledalo državno tekstilno šolo, tovarno »Jugočeska« (jugoslovansko-česka tekstilna industrija, d. d. v Kranju) in tovarno »Semperit« (jugoslovanske tvornice gumijevih izdelkov, družba z o. z. v Kranju). Ogled tovarn se bo vršil dopoldne, ker imenovani tovarni ob sobotah popoldne ne obratujeta. Po skupnem obedu se bo vršilo ob 1. uri popoldne v prostorih državne osnovne šole zborovanje z običajnim dnevnim redom. Članstvo naprošamo, da odpotuje v Kranj s prvim jutranjim vlakom. Želimo, da bi članstvo posetilo to zborovanje v čim večjem številu, ker bo to zborovanje najzanimivejše in najpoučnejše v tekočem šolskem letu. — Udeležba obvezna! — Na svidenje! — Odbor.

—JUUSRESKO DRUŠTVO V LITVI bo zborovalo predvidoma v soboto 9. maja 1936 ob 9. uri dopoldne v Ljubljani pri Mikliču. Dnevni red: 1. Predavanje g. šol. nadzornika Bezeljaka. 2. Društvene zadeve — poročila odbornikov. 3. Neorganizirani člani. 4. Slučajnosti. Odbor.

—JUUSRESKO DRUŠTVO ZA SREZA ČRNOMELJ IN METLIKO bo zborovalo dne 9. maja t. l. v narodni šoli v Črnemlju. Začetek zborovanja bo ob 8. uri in ne ob 13. uri kot je bil to doslej običaj in to zaradi tega, ker je čas od 13. do 16. ure odločno prekratko odmerjen in se zaradi tega vsa naša zborovanja izvrše v pospešenem tempu tako, da nikdar nobene stvari do dna ne pretresemo. Dnevni red zborovanja pa je: 1. Poročilo blagajnika. 2. Koncentracijski pouk na enorazrednici. Predavata tov. Jandl in Kugler. 3. Poročilo odbora. 4. Šolski vtrevi: nadaljevanje predavanja tov. Kravosa. 5. Šolska drevesnica: predava sr. kmet, ref. g. Stare iz Metlike. — Popoldne: 6. Ogled vzornega čebelnjaka na Talčjem vrhu pod vodstvom tov. Martelanca Vladimirja s primernim predavanjem. 7. Zbiranje narodnega blaga z ozirom na mitologijo starih Slovanov; navodila. 8. Slučajnosti.

Vabljeni prav vsi! Na svidenje v Črnemlju dne 9. maja ob 8. uri. Odbor.

Poročila

—JUUSRESKO DRUŠTVO LJUBLJANA-MESTO je zborovalo dne 28. marca t. l. ob 80% udeležbi članstva. Zborovanja so se udeležili: univ. prof. g. dr. Karel Ozvald, sreski šolski nadzorniki Grum, Drnovšek in Skulj in trije V. letniki drž. učiteljske šole v spremstvu gg. profesorjev — dr. Gogole, Anice Černejeve, Čopiča in Jegliča.

Predsednik je uvodoma pozdravil vse navzoče, imenoma prej imenovane a posebej predsednika JUU tov. Ivana Dimnika. Slednjega so pozdravili navzoči s prav prisrčnimi ovacijami, kar dokazuje veliko zaupanje, ki ga uživa med članstvom našega društva.

Tov. Ivan Dimnik je v obširnem in zanimivem poročilu podal točen pregled razlogov, ki nujno zahtevajo reformo glede vzdrževanja narodnih šol v naši državi. Na podlagi statističnih dokazov je temeljito obravnaval stanje šolskih poslopij in učil, šolske proračune, šolske datjave, prenatrpanost otrok v razredih, o novi uredbi o učnih knjigah, o stalnosti učiteljstva, o novem disciplinskem postopku za učiteljstvo, o državnem proračunu in amandmanih, ki so bili na predlog izvršnega odbora JUU sprejeti v finančni zakon za l. 1936/37. Ko je še omenil, da bo ministrtvo prosvete v najkrajšem času potrdilo nova pravila JUU, ki so bila sprejeta na sarajevski skupščini, je končal svoje poročilo s pripombo, da se organizacija dobro utrjuje in pridobiva na moči in ugledu, po vseh banovinah in merodajnih mestih naše države.

Po razpravi se je predsednik zahvalil poročevalcu za njegova izvajanja in prosi tov. Vranca, da poda svoje poročilo.

Tov. Vranec je na globoko in široko posegel v metodo pouka in vzgoje osnovnošolske mladine. Na 4 primerih je nazorno pokazal, kakšni učni postopki so danes po razredih naše ožje domovine. V prvem primeru učitelj sam ustvarja miselni krog enega predmeta, sam podava in oblikuje vrednote po določenih stopnjah. Učna oblika je pasivna: delovne pobude daje učitelj, smoter napove učitelj, končne rezultate poda učitelj. V drugem primeru učitelj skupno z otroki oblikuje obrazovalno tvarino posameznega predmeta. Učna oblika je aktivna: delovne pobude so otroške, učitelj organizira in usmerja, delajo večinoma otroci. V tretjem primeru učitelj ustvarja miselni krog enega predmeta, vzporedno vezanega z drugimi področji. Učna oblika je pasivna, delovna pobuda izhaja od učitelja, ki tudi sam podava in oblikuje vrednote. V četrtem primeru učitelj skupno z otroki zajema snov iz življenjskih območij, oblikuje kulturne vrednote in izčrpa časovne pojave v njihovi vzročni odvisnosti. Delovne enote vsebujejo vedno vzgojno-izobraževalno jedro. Učna oblika je aktivna, ki zahteva radi prepletanja snovi in oblikovanja v širino in globino višek delovne sile »delovne zajednice«.

Navzoči so z vidnim zanimanjem sledili izvajanjem predavatelja, ki je v poljudno, znanstveni obliki podal zgodovinski razvoj in bistvo predmetnega, delovnega, koncentracijskega in strnjenege pouka. Podrobni učni načrti, metodične enote s strnjenim snovnim privajanjem in pismeni izdelki osnovne šole v Studenih pri Mariboru so dokaz, kako morata sodobni pouk in vzgoja postati del realnega življenja na vasi, v industrijskem kraju ali v mestu in kako morata zajeti vse kulturne vrednote in časovne pojave v njihovi vzročni odvisnosti. Ker se je bistvo strnjenege pouka marsikje pogršno tolmačilo, so sprejeli navzoči predavateljeva izvajanja s priznanjem in odobravanjem.

Po predavanju je odredil predsednik 10-minutni odmor, med katerim so navzoči učiteljski in učiteljske s svojimi profesorji odšli. Sledilo je situacijsko poročilo. Predsednik je prečital in komentiral došle okrožnice ter prav toplo priporočal naše gospodarske in socialne ustanove, med katerimi je tudi Učiteljski obmorski dom v Omišlju na otoku Krku. Prav posebno živahna razprava je nastala pri okrožnici o obveznem bolniškem zavarovanju učiteljstva. Kljub malenkostni premiji in pohvalnem izražanju nekaterih članov, je bil predlog tov. Slokana z večino glasov odklonjen iz naslednjih razlogov:

a) Brezplačna zdravniška pomoč in zdravila ne ustrezajo zaželenemu uspehu, ker se članom bolniške blaginje ne posveča iste pozornosti kakor pacientom, ki sami plačajo zdravniški pregled in zdravila.

b) Specialno zdravljenje, porodniško podpora, poprav zobovja in razne druge terapevtske pripomočke oskrbi bolniška blaginja samo v primeru ugodnega finančnega stanja.

c) Učiteljstvo ima izvedeno zavarovanje, za primer bolezni dobi pri US brezobzerno posojilo, v času smrti pa primerno posmrtnino.

Pri slučajnostih je tov. Širok priporočal mladinsko knjigo »Pirhi«, prevod bolgarske mladinske književnosti, ki jo izda Mladinska matica za ceno 20 Din. Prihodnje zborovanje bo meseca maja.

V. Mlekuž, preds. Josip Mihelič, tajnik.

—JUUSRESKO DRUŠTVO SLOVENSKE BISTRICE je zborovalo 14. marca na Pragerskem od 74% udeležbi članstva.

Predsednik je pozdravil predvsem šolskega nadzornika Cepudra, sekcijkega tajnika Metoda Kumelja in odposlanca pedagoške centrale mariborske, tov. Alberta Zerjave iz Maribora, dalje novo članico Zomerjevo Frido iz Pragerskega ter goste Zmavčev, Gabrijelo in Primčev, Ljudmilo. Spomnil se je nedavno umrlega tovariša Antona Hrena, čigar spominu je društvo poklonilo, kot njegov kamen, učiteljskemu domu v Mariboru 200 Din.

Sledilo je izčrpno in zanimivo situacijsko poročilo sekcijkega tajnika, ki je v nad dnevne govore podrobno razpravljalo o vseh perečih vprašanjih učiteljskega stanja. Tako o zboljšanju disciplinskih predpisov, o stalnosti, o ureditvi neznosnega položaja učiteljev ženskih ročnih del, o zapostavljanju učiteljev bivših CMD šol, ki so za svoje delo prikrajšani, kljub temu, da so svoj čas zastavili svoje najboljši sile, da zaustavijo valove takratne germanizacije in madžarizacije, o uspehih in neuspehih glede plač itd., itd.

Sekcija je storila vse korake, da odvrne sistematično ponavljajoče se pavšalne napade na stan, s strani dela dnevnega tiska, ki je očitno hotel prikazati javnosti učiteljski stan v taki luči, da ustvari nasproti njemu nerazpoloženje, tako da bo pri ljudstvu zasovraženo in pripravljen na dogodke, ki so sledili. Učiteljstvo ne taji, da so tudi v njegovih vrstah posamezniki vredni graje, odklanja pa, da se prestopki posameznikov zlorabljajo v škodo ugledu vsega stanja. Organizacija je držala vedno svojo ravno stanovsko linijo, za dev članstva ni nikdar obravnavala iz strankarsko političnega vidika, ampak je izrekla svoj veto vedno v prepričanju, da vrši svoje delo korektno in pravično. V obrambo neosnovanih očitkov in izpadov na stan je bila odločujočim krogom poslana obširna spomenica.

Zbor je izrekel organizaciji in njenim voditeljem polno zaupanje in zahvalil s prošnjo, naj se še dalje neustrašeno bori za stanovske interese; prav tako izrekla zahvalo banskima svetnikoma gg. dr. Ravniku in Visenjaku, ki sta na zadnjem zasedanju edina junaško branila učiteljski stan.

Zaradi pomanjkanja časa, je moral predavatelj Zerjav, znan pedagoški delavec in pobornik najnovije smeri zgodovinskega pouka svoje široko zasnovano predavanje, žal, znatno skrajšati. Omejil se je le na temo »Meje in možnosti zgodovinskega pouka v osnovni šoli«. Uvodoma je prikazal razvojne stopnje po Ferieru, Ozvaldu in Suzani Engelmanovi. Zadnja je za nas najnovejša. Po njej se zgodovinski pouk razdeli v več dob in bi za narodno šolo prišla v poštev: doba bajk do 7. leta, roba robinzonad do 12. in baladna doba do 14. leta. Snov in način dosedanjega pouka na naših šolah sta prikladna šele za otroke pred malo maturo. Snov osnovne šole je treba primerno novelizirati in epizirati, manjka nam zato česče potrebnih virov in priložnosti, kar naj bo skrb naših strokovnjakov in založnic, morda M. M. Iz njegovih interesantnih izvajanj posnemamo kratko, da zgodovinska učna snov, ki jo predpisujejo sedanjim učni načrti in način podajanja snovi, kjer igrata glavno vlogo kronologija in sistematika, nikakor ne odgovarjata interesnosti in duševni zmogljivosti otroka osnovne šole. — Predavatelj je žel mnogo odobravanja.

Zaključno besedo je imel šolski nadzornik Cepuder, zahvaljujoč se za iskrene pozdrave, je izrazil željo, naj bi učiteljstvo tudi v naprej, složno ramo ob rami, delovalo v prid šole in doma.

Tajnik Miloš, predsednik.

Kovič Iv., tajnik.

—JUUSRESKO DRUŠTVO LJUBLJANA OKOLICA ZAH. DEL je zborovalo dne 4. aprila 1936 v Ljubljani. Od 100 članov je bilo navzočih 71 članov.

Zborovanje je otvoril predsednik tov. Vrhovec Stanko. Tajnica je ponovila misli iz govora predsednika JUU tov. Dimnika ob otvoritvi seje glavnega odbora z dne 30. dec. 1935, po katerih bi se res morali ravnati vsi učitelji, če jim je za močno in zdravo stanovsko organizacijo.

Pri vprašanju o obvezni uvedbi bolniškega zavarovanja je tov. Trpin predlagal, naj prosi društvo sekcijo za poročevalca, ki bo to vprašanje obravnaval v posebnem poročilu. Predlog je bil sprejet.

Tov. Vranec Ernest je predaval o »Važnih sodobnih pedagoških vprašanjih«. Od stavka do stavka njegovega predavanja je rastlo zanimanje članstva. Vsi navdušeni pa smo bili, ko nam je razkazal podrobne učne načrte, tednice in delovne knjige, vse oživiljene z ilustracijami.

S. Vrhovec, preds. Lenarčič Ana, tajnica.

+ JUU SRESKO DRUŠTVO DOL. LENDAVA je zborovalo 4. aprila v Beltincih, kjer je bilo navzočih 70 članov ali 75%.

Preds. tov. Peternel je pozdravil članstvo in še posebej predavatelja g. prof. Vilka Novaka iz Maribora in rojaka iz Beltincev ter se spomnil pok. tov. Hrena, zaslužnega šolnika, ki je deloval pri šolskih in narodnih ustanovah.

G. prof. Novak je predaval o: prekmurškem šolskem slovstvu. Uvodoma je omenil najprej vse zasluge može, ki so bili rojeni ali pa so delovali v Beltincih. Nato je skoraj v eno uro trajajočem govoru očrtal vse znamenite pisatelje, ki so delovali na šolskem, literarnem in duhovnem polju. Iz referata je bilo razvidno s kako težavo in narodnimi žrtvami so delovali v dobi madžarizacije Prekmurja. Med članstvom so pa krožili izvirniki nekaterih pisateljev. Za temeljito izdelan referat se je tov. predsednik zahvalil g. profesorju Novaku.

Sledilo je situacijsko poročilo predsednika Peternela o delu Udruženja. Tajnik tov. Skočir je podal obširno poročilo o potrebi organizacije. V zvezi s tem je stavil predloge, ki so bili sprejeti:

CMD v Ljubljani naj se pisмено izreče zahvala za njeno narodno delo v obmejnem srezu Dol. Lendava.

Vse članstvo kompaktno pristopi k CMD. Tov. upravitelji naj napravijo še po 1 izvod izvečka kronike in naj ga odpošljejo tov. tajniku v Bogojno.

Obnovi se predlog sprejet že na zborovanju v Dol. Lendavi, da naj članstvo zbira narodno blago med ljudstvom in naj zbrano pošlje tov. Dobrniku, ravnatelju mešč. šole v Dol. Lendavi.

Tov. predsednik je predlagal, da naj bo zastopnik učit. društva tudi odbornik podružnice CMD v Dol. Lendavi.

Sledilo je blagajniško poročilo. Blagajnik tov. Preininger je podal finančno stanje društvene blagajne.

Tajnik je še prečital dopise. V zvezi s tem, se je sklenilo, da se prispeva tov. Čikaru iz Siska 100 Din iz društvene blagajne.

Sprejet je bil tudi predlog, da naj sekcija posreduje, da se tovarišem, ki so odslužili vojaščino, pa so bili že v IX. skupini, prizna ista skupina, ne pa da bi morali pristati na to, da se sprejmejo v službo kot pripravniki.

Predlogi odsekov: Stanovsko politični odsek je stavil 3 predloge, ki so se odposlali sekciji in sicer radi gojitve štajerskih kokoši, v zadevi glavne statistike in radi stavbenih fondov.

Gospodarski odsek je predlagal, da se da KPA v M. Soboti 100 Din za knjižnico in odklonil obvezno bolniško zavarovanje. Stavil je tudi predloga radi predavateljev in radi odtegnjene stanarine pripravnikom iz l. 1932.

Tov. Drekonja, referent pedagoškega odseka je priporočal, da naj bi se vršili praktični kmetijski tečaji v srezu, kjer bi se jih udeležilo lahko več učiteljev.

Stavil se je predlog, naj se otrokom drž. uslužbencev zniža šolnina za srednje šole.

Prihodnje zborovanje bo 9. maja v Turinšču.

L. Peternel, s. r. preds. S. Skočir, s. r. tajnik.

+ JUU — SRESKO DRUŠTVO CELJE je zborovalo v Celju dne 4. aprila t. l. Zborovanja se je udeležilo 189 članov(ice) t. j. 86%.

Tov. predsednik odpravlja zborovanje, oriše položaj stanu, omenja napore organizacije, izpremembo zakona o disciplinskem postopku kakor tudi dajatve za šolstvo, ki so prenešene na banovino.

Nato podaja poročilo o zborovanju predsednikov učiteljskih društev v Mariboru.

V zvezi z obravnavanimi dopisi se sklene: 1. Zdrugi Učiteljski dom v Mariboru se nakaže kot prispevek 100 Din za Pestevškov in 100 Din za Hrenov kamen.

2. Sprejme se predlog šmarskega učit. društva glede skupnega zborovanja v Rogaški Slatini v začetku junija.

Sledilo je predavanje tov. prof. Anice Černejeve: »O vzgojnem optimizmu in pesimizmu.« Navzoči so z velikim zanimanjem in užitek sledili izvajanjem predavateljice, ki je načela v globinah problem odnosa med vzgojiteljem in otrokom utemeljujoč, kako bo delo vzgojitelja-optimista moglo voditi človeka k višjim vzporedom.

Za tem je tov. nadz. Pestevšek razpravljal o pravilni obravnavi šolskih zamud.

Predlogi:

1. O predlogu glede plačevanja članarine po ključu plače, kakor so to uvedle druge strokovne organizacije, se bo razpravljalo na prihodnji odborovi seji, na katero se povabita tudi zastopnika mlajših tovarišev.

2. Organizacija naj izposluje za upoko-jence, žene neučiteljice in otroke več polovičnih voženj — vsaj 12 letno.

3. Konstituiranje častnega razsodišča v smislu društvenih pravil se odloži na prihodnje poslovno leto.

Slučajnosti:

1. Tov. Pogačnik poroča o učiteljskih zadržkih, priporočila včlanjenje zadržnikov pri Učiteljski tiskarni, kakor tudi nakup šolskih potrebščin pri isti. Apelira na tov. poverjenike raznih družb, naj priporočajo merodajnim činiteljem tiskanje knjig v Učit. tiskarni. Zadržki bi na ta način podpirale iz obresti svojih dohodkov obmejne šole in druge koristne ustanove.

2. Tov. Volavšek podaja pojasnilo glede osnutka za preosnovno »Samopomoči«, ki naj bi nudila še za doživetje razne ugodnosti.

3. Organizacija se naproša, da se informira pri merodajnih oblastih glede izvenšolskega dela, da se očuva učiteljsko pred raznimi napadi.

4. Delegat na banovinski in državni skupščin bo tov. predsednik, v primeru zadržka tov. tajnica.

Fran Roš, preds. Milena Žagar, tajnica.

+ JUU — SRESKO DRUŠTVO PTUJ je zborovalo 9. marca 1936. v Ptuj. Navzočih je bilo 98 članov, ki so se povečini že prejšnji dan udeležili dobro uspelega koncerta Učiteljskega pevskega zbora.

V situacijskem poročilu izraža predsednik občje navdušenje za Učiteljski pevski zbor ter za organizacijo, ki stremi za zdravo stanovsko moralno, za boljše šolo in prosveto z izrazito idealnimi stremiljenji v okvirju jugoslovanskega nacionalizma, ki želi zdravo in močno državo, ker edino le v taki se lahko izpolni naša misija. Čistimo in povzdignimo svojo organizacijo, zborovanja so najvišji forum reguliranja in izpopolnjevanja.

O vtisih iz Kemalove Turčije je predaval tov. Debenak. V zanimivem, umetniško zasnovanem predavanju je pričaral nazorno sliko o Kemalovi evropizaciji Turčije, o turški folkloristiki, o pokrajinah, stavbah, muzejih, o sedanjih in preteklih duševnostih, o prometu, gospodarstvu, industriji, kulturi in v obče o vsem, kar danes zajema Turčijo. Predavanje je imelo značaj širjenja svetovne naobrazbe, manjkale so mu le še slike o turškem šolstvu, sicer pa je bilo po vsebini, kritičnem presojanju in stilistiki prvostveno.

Tov. Jurančič vprašuje, ali naj bo za nas merodajni novi pravopis, ali uredba — »ena in dvajset«, ali »dvajset eden«?

Tov. Zupančič sproži vprašanje pedagoških krožkov.

Tov. Hasl objasnjuje naj bi krožki (po 10 članov) delovali za vrnitev učiteljstva k šoli po razširjenju inteligence in interesa potom pripravljene debat; krožki bi naj oživelj tudi zborovanja.

Priporočila se Ingoličeva knjiga »Lukarji«.

Predsednik: Šestan I. Dušan. Tajnik: Jančič Ivo.

+ JUU SRESKO DRUŠTVO KOZJE je zborovalo dne 4. aprila 1936 ob 10. uri v Lešicah.

Predsednik tov. Čok otvori zborovanje z pozdravom na vse prisotne. Udeležba bi bila lahko boljša — 26 tovarišev t. j. 52% — zlasti od strani bližnjih tovarišev(ice). Obžaluje se izstop par tovarišev in apelira na vse, naj ostanejo zvesti, posebno sedaj, ko nam je vsem združena sloga najbolj potrebna.

I. Prečita se zapisnik zadnjega zborovanja. Pomotoma je izpadlo, da se je o priliki zadnjega zborovanja predsednik spomnil umrlega tovariša Hrena kot organizatorja in najboljšega tovariša.

II. Sledi čitanje dopisov. — Z ozirom na dopis glede bolniškega zavarovanja se je sklenilo že lansko leto, da isto za nas pod takimi pogoji nima pomena. Iste ugodnosti ima vsak za 10 Din pri Okrožnem uradu. — Predsednik toplo priporoča vsem pristop k »Učiteljskemu domu«.

III. Nato poda tov. Zehrer izčrpno poročilo o sestanku predsednikov v Mariboru, za kar se mu predsednik toplo zahvali.

IV. Sledi referat tov. Kosa Maksa:

V svojem referatu nam je podal zanimivosti ozvezdja, kateremu so sledili vsi z velikim zanimanjem. Predsednik se zahvali želeč, naj bi zopet kmalu poročal kaj zanimivega.

V. Predlogi. Ker posnemamo iz dnevnega časopisja, da se še vedno vrše v drugih strokah napredovanja po skupinah, prosimo JUU, da intervenira pri g. ministru prosvete, da ugotovi v kolikor so podane možnosti za ta napredovanja v resoru ministrstva prosvete, da bomo lahko tudi v naši stroki napredovali, čeprav počasneje. — S spremembo zakona naj bi imele učiteljice — porodnice dopust 6 tednov prej in 6 tednov potem, kot ga ima vsaka delavka, z ozirom na njeno duševno delo in na vpliv na doraščajočo šolsko mladino.

Prihodnje zborovanje bo na povabilo šmarskega društva v Rogaški Slatini združeno še z drugimi društvi. V primeru, da bi se od-

zvalo (premalu tovarišev, bo zborovanje v Kozjem meseca junija, na katerem bo referirala tov. Moser Julijana.

Cok Albert, preds. Kleč Tončka, tajnica.

Novosti na knjižnem trgu

—k Anton Ingolič: Lukarji. — Založila Tiskovna založba v Mariboru, 311 str. Broš. 60 Din, vez. 70 Din.

Miško Krajnc, Janez Potrč in Anton Ingolič predstavljajo v slovenski literaturi samonikle osebnosti. Oni so zrastle iz svoje okolice z vsem bistvom. Tako so pred kratkim izšli Ingoličevi Lukarji, roman, ki je lansko leto izhajal v Ljubljanskem zvonu in bil sprejet v javnosti kot eno najmočnejših del zadnjih let. Z Lukarji je Ingolič posvetil v za širšo slovensko javnost manj znano Lukarijo, t. j. pokrajino spodnjega ptujskega polja med Dravo in Haložami ter Pesnico in Slovenskimi goricami. Roman je kolektivno delo, v katerem nastopajo kmetje, težaki, rokodelci, fantje, dekleta, otroci, študentje, duhovniki, učitelji, gostilničarji, mežnarji, graščaki, bogati in revni, veseli in žalostni, poedino in skupno itd. Iz romana sije svojevrstna realitika in naturalizem, kateri nam odkriva kmečko življenje v nenašljeni neromantični obliki, kakor smo bili vajeni do sedaj. Z Lukarji je podan čisto gotovo osnutek kako bi bilo našega kmata literarno obdelati. Živeli

smo že v nekakem prepričanju, da je naša literatura izčrpala slovenskega kmata. Tu je pisatelj šele opomnil koliko še imamo v našem človeku samoniklosti s posebnim ozirom na dejstvo, da so v Sloveniji ekonomske in življenjske prilike tako različne in slikovite, ki silijo ravno našega kmata, da se tako različno izživlja. Kako bi naša literatura obogatela, ko bi se vstali obiskovalci Haložana, Pohorja, Savinjsčana itd.

Evropski generalni štabi so svoje dni zahvalili, da so morali oficirji poznati Reymontove Kmete, ki so jim bili pripomoček za spoznavanje kmečkega človeka. Čisto gotovo da je Ingolič s svojimi Lukarji uspel, da mi kot učitelji in vzgojitelji vidimo v našem ljudstvu po njem marsikaj, česar do sedaj nismo videli. To pa mnogokrat zaradi tega, ker smo v sredi njega ter igramo v ljudski zajednici hvaležno ali nehvaležno vlogo.

Josip Jurančič.

— Breda Šček: Pojmo spat. V Ločah je izšla zbirka naše tovarišice. O tej zbirki piše obče naš odlični skladatelj Škerjanc v »Jutru« od 11. IV. t. l. sledečo kritiko: — Plo-dovita in edina naša glasbena avtorica Breda Ščekova, je spet izdala novo zbirko popevk, tokrat za mladinski ali ženski zbor, delno a capella, delno s spremljavo klavirja. V zbirki, ki jo krasi naslovna slika (avtor na sliki ni označen), najdeš 11 pesmi naših pesnikov v nepretenciozni, preprosti, a spevni in uporabni glasbitvi. Zbori so priporočljivi vsem našim mladinskim in žeskim zborom ter bodo dobro služili svojemu namenu.

Inozemsko šolstvo in učiteljstvo

* FRANCOSKO UDRUŽENJE MLADIH UČITELJEV. Med mladimi učitelji, ali boljše med mlado učiteljsko generacijo se opaža po večini držav, da nimajo smisla za stanovsko organizacijo in sploh kakršnekoli stanovske probleme. Iskati vzrokov tej pasivnosti najmlajših je predvsem v netrejenih gospodarskih razmerah, ki onemogočajo pravičen pogled in usmeritev v svojem poklicu. Eden zelo važnih psiholoških razlogov je pa tudi ta, da se čutijo mladi učitelji v organizacijah, pa četudi so stanovske, nekako zapostavljene, ker jih vodijo starejši tovariši s čisto drugačnim odnosom do svojega učiteljskega poklica in mnogokdaj tudi z diametralno se nasprotujočim pojmovanjem nalog sodobnega učitelja. Ta nasprotstva so se opažala tudi med učitelji v Franciji in tako se je odločila mlada učiteljska generacija za to, da si ustanovi svoje združenje in to izven okvira stare stanovske organizacije. Vanjo pa imajo vstop vsi, ki soglašajo z delom in smernicami te mlade stanovske organizacije. Letna članarina znaša 10—15 fr. Izdajajo svoj stanovski časopis s posebno prilogo za najmlajše učitelje in začetnike. Značilno pri tej organizaciji je tudi to, da imajo vstop vanjo tudi učiteljskičniki. Časopis je stanovsko usmerjen, vendar pa so glavne razprave in članki ideološkega značaja. Zanimiv je pa tudi radi tega, ker se opaža v pisanju tega lista nek nov duh, neko novo gledanje tako na praktično delo v šoli, kakor tudi na odnos med šolo in življenjem. Med mlado in staro generacijo ni sicer nikakega stanovskega sovraštva ali kaj sličnega, toda s tako rešitvijo perečega vprašanja je podan

najboljši dokaz, da se dajo tudi kočljiva vprašanja, kakor je stremenje mladih in praktično stanovsko delo starih, rešiti na povsem pravičen in ugoden način. Tako je tudi nemoten razvoj dela enih in drugih. V zadnjih po-čitnicah so imeli v Parizu kongres, na katerem se je sešlo nekaj tisoč mladih učiteljev. Na tem kongresu so se rešili celo vrsto perečih vprašanj in se tudi odločili za usmeritev svojega nadaljnjega dela. Sklenili so tudi, da bodo za velike počitnice prihodnjega leta priredili v Parizu mednarodni kongres mladega učiteljstva in povabili nanj mlade učitelje iz vseh držav. K temu je pripomnil, da se je ustanovila organizacija mladih učiteljev tudi na Češkoslovaškem in da se ji je posrečilo spraviti v svoje vrste lepo število mladih bodočih narodnih kulturnih in prosvetnih delavcev.

Mali oglasi

Mali oglasi, ki služijo v posredovalne in socialne namene občinstva, vsaka beseda 50 par. Najmanjši znesek Din 5.—

FR. P. ZAJEC

izprašan optik
Ljubljana, Stari trg 1

priporoča: naočnike, ščipalnice, barometre, toplomere, risalno orodje, mikroskope, fotoaparate itd. Velika zaloga raznih ur, zlatnine in srebrnine. Ceniki brezplačno.

HRANILNI IN POSOJILNI KONZORCIJ

Kreditna zadruga državnih uslužbencev

v Ljubljani, Gajeva ulica št. 9 — v lastni hiši

Najstarejša kreditna zadruga v Jugoslaviji, ustanovljena leta 1874. Poštni čekovni račun št. 10.681. Telefon št. 3413. Posojila do Din 10.000.— vsem javnim nameščencem po 8% proti zaznambi na plačo na prvem mestu in poroštvo.

Avgust Agnola

LJUBLJANA

TYRŠEVA CESTA ŠT. 10

Telefon 2478.

Zaloga stekla, porcelana, kamnine, zrcal in šip. Kompletna oprema za restavracije, hotela, gostilne, kavarne in bare ter za splošno gospodinjstvo. Laksuzni predmeti.

Priporočamo trdke, ki inserirajo v našem glasilu!

Novo stenske slike!

1. Sarajevo,
2. Manastir sv. Nauma in manastir Gračanica,
3. Triglav, Bled, Peričnik.

Velikost slike 66 × 88 cm. — Cena sliki je Din 50.— Slike so izdelane v bakrotisku in so odobrene od Ministrstva prosvete.

Naročila sprejema

KNJIGARNA „UČITELJSKE TISKARNE“

V LJUBLJANI

Pisalni stroj v elegantnem lesenem pokrovu

»MIGNON«

precizen izdelek svetovno znane tovarne „Evropa“ v Erfurtu, Nemčija

Edini pisalni stroj, ki je urejen na tak način, da piše vse svetovne jezike. — Za gg. učitelje in šolske uprave zaradi izredno ugodnih odplačilnih pogojev zelo prikladen. Cena tovarniško novemu stroju je Din 1680.—, plačljivo v 12 mesečnih obrokih po Din 140.—. Prvi obrok s povzjetjem. Isti stroj za pisavo v jugoslov. latinici in cirilici stane samo Din 140.— več.

Edinole pri gen. zastopstvu tvornice za Jugoslavijo:

Ing. FRANC LAVRIČ

Ljubljana, poštni predal 177 — Telefon 24-60

Glavni in odgovorni urednik Vekoslav Mlekuž. — Izdajatelj: J. U. U. — sekcija za dravsko banovino v Ljubljani. Za sekcijo odgovarja Ivan Dimnik.

Tiska Učiteljska tiskarna (predstavnik Francè Štrukelj). — Vsi v Ljubljani.